

TANTERV

MAGYAR MINT ANYANYELV

ÁLTALÁNOS ISKOLA

Kétnyelvű általános iskola a Muravidék
nemzetiségileg vegyesen lakott területén

Második nevelési-oktatási szakasz,
Harmadik nevelési-oktatási szakasz

KÖTELEZŐ TANTÁRGY

TANTERV

A TANTÁRGY NEVE: magyar mint anyanyelv

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén működő általános iskolák módosított óraterve

4. osztály	5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály	9. osztály
175	175	175	140	122,5	144

KÉSZÍTETTE A TANTÁRGYI TANTERVI BIZOTTSÁG:

Készítették a magyar tantervi bizottság általános iskolai magyar anyanyelvi csoportjának (második és harmadik nevelési-oktatási szakasz) a tagjai:

Elizabeta Gaál, Dvojezična osnovna šola Prosenjakovci - *Kétnyelvű Általános Iskola, Pártosfalva*; Mária Pisnjak, Zavod Republike Slovenije za šolstvo - *Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete*; Miha Štampah, Dvojezična osnovna šola Dobrovnik - *Kétnyelvű Általános Iskola, Dobronak*; Judit Vida Törnár, Dvojezična osnovna šola I Lendava - *1. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola*; Koni Vöröš, Dvojezična osnovna šola I Lendava - *1. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola*; Ilona Zadavec Szekeres, Dvojezična osnovna šola Genterovci.- *Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola*

GRAFIKAI TERVEZÉS: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

KIADJA A: Nevelésügyi és Oktatási Minisztérium és az SZK Oktatási Intézete

A NEVELÉSÜGYI ÉS OKTATÁSI MINISZTERIUM RÉSZÉRŐL: dr. Vinko Logaj

AZ SZK OKTATÁSI INTÉZETE RÉSZÉRŐL: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

ONLINE KIADÁS

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/OS_DV-IS/Ucni_nacrt_Magyar_mint_anyanyelv_2025.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:hbz:5-252700419)-ID [252700419](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:hbz:5-252700419)

ISBN 978-961-03-1119-5 (PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 244. seji, dne 22. 5. 2026, določil učni načrt Magyar mint anyanyelv za izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja.

NEVEZD MEG! – NE ADD EL! – ÍGY ADD TOVÁBB!

A képzési programok megújítása a kulcsfontosságú programdokumentumok (az óvodai, az általános és a középiskolai tantervek) korszerűsítésével.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

HOGYAN IGAZODJAK EL?

TIPIKUS OLDALAK

Az egyes témák tartalmi keret vagy más tantárgyspecifikus elv szerinti szerveződés alapján jöttek létre. A témák tehát olyan – a tantárgy céljain alapuló – témakörök, készség- vagy képességterületek, didaktikai egységek, konceptusok, amelyeket a tanulás folyamatában a tanulóknál szeretnénk fejleszteni, illetve kiépíteni.

A TÉMA CÍME

KÖTELEZŐ

A téma típusa:
Kötelező
Választható

A TÉMA LEÍRÁSA

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin oscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in reptu dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiorem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reptat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARAZATA

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exeseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent illuptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihni tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspsit dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iuscisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Általános iskola | matematika

A téma leírása – keretet adva a céloknak – kiemeli a legfontosabb ismérveket.

A téma kiegészítő magyarázata tartalmazhatja a téma koncepcióját, iránymutatásokat és/vagy utasításokat adhat a téma tartalmára, típusára, bontására, címére, időtartamára, tevékenységeire, a tevékenységek végrehajtására, az oktatási segédeszközökre, illetve más, a téma szempontjából fontos dologra vonatkozóan.

Oldalszám, képzési program, tantárgy.

A **KC** jelölés a közös célok területeinek kulcscéljait jelöli.
A sorszám a közös célokat összefoglaló táblázatra utal.

37. 2. 2025 / / / 15:45

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK

A **K** betű a kötelező célokat jelöli.

K: Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
V: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **KC** (2.2.2.1)

A **V** a dőlt betűkkel írt választható célokat jelöli.

V: *Quia voluptatur aut od minverum, quas illis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
K: *Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre commiscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant.* **KC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

A kövér betűs írás a **minimális követelményeket** emeli ki.

- » Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
- » Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- » Omnim ut doluptur, quam consequ.
- » *Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- » *Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- » Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- » *Ut fuga. Nemperum fuga.*

A dőlt betűs írás a választható követelményeket, azaz a választható célokból eredő követelményeket jelöli.

A más jelölések (pl. É, SZI) vagy írástípusok magyarázata a tanár számára kötelező utasításokban olvasható.

FOGALMAK:

- laborerat voluptiurem
- veligna tessint
- laborerat voluptiurem
- veligna tessint
- veligna tessint
- laborerat voluptiurem
- veligna tessint

9 Általános iskola | matematika

Azok a fogalmak, amelyeket a tanulónak ismernie vagy értenie (és/vagy értelemszerűen használnia) kell, de szerepelhetnek köztük ajánlott fogalmak is. A (szak)kifejezések gyűjteménye teszi teljessé az egyes témákat, és nagyban segíti a tanárt az oktatási munka megtervezésében. Tartalmazza az egyes témák szakterminológiájának elvárt ismeretét az oktatás adott szakaszában.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

Az adott témához
felhasznált forrás- és
irodalomjegyzék.

A TÉMA CÍME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

A célok csoportjához felhasznált
forrás- és irodalomjegyzék.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Külső link

HOGYAN IGAZODJAK EL?

A TANTERV FELÉPÍTÉSE

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A tantárgy rendeltetése

Tantárgyi irányelvek

A tanár számára kötelező utasítások

TÉMA

TÉMA

TÉMA

A téma címe

A téma leírása

A téma kiegészítő magyarázata

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

Célok

Követelmények

Fogalmak

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

MELLÉKLETEK

TARTALOMJEGYZÉK

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA.....	10	Epikai szövegek feldolgozása	36
A tantárgy rendeltetése	10	Lírai szövegek feldolgozása.....	38
Tantárgyi irányelvek	10	Drámai szövegek feldolgozása	39
A tanár számára kötelező utasítások	11	ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN.....	40
MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ	12	Írásbeli szövegalkotás	40
TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK	13	HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KULTÚRA	42
HALLOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA	14	Hagyományőrzés és kultúra	42
Beszéderítés	15	HARMADIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ.....	44
Beszéd	16	TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK.....	45
NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE 18		HALLOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA	46
Olvastott szövegek értése.....	18	Beszéderítés	47
NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA .	20	Beszéd	49
Nem művészi szövegek alkotása	20	NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE 51	
ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL 22		Olvastott szövegek értése.....	51
A nyelvek státusza és szerepe	22	NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA .	53
A magyar nyelv tagolódása és a nyelvi interferencia jelensége.....	24	Nem művészi szövegek alkotása.....	53
A nyelvi szintek grammatikája 1. – Hangtan és alaktan.....	25	ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL 55	
A nyelvi szintek grammatikája 2. – Jelentés és szófajtan.....	26	A nyelvek státusza és szerepe.....	55
A nyelvi szintek grammatikája 3. – Mondattan	27	A magyar nyelv eredete és tagolódása, nyelvi interferenciák	56
A nyelvi szintek grammatikája 4. – Szövegtan.....	28	A nyelvi szintek grammatikája 1. – Hangtan és alaktan.....	57
FORRÁS- ÉS ESZKÖZHASZNÁLAT.....	29	A nyelvi szintek grammatikája 2. – Jelentés és szófajtan	58
Nyomtatott és digitális források, eszközök használata.....	29	A nyelvi szintek grammatikája 3. – Mondattan	60
IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS	31	A nyelvi szintek grammatikája 4. – Szövegtan.....	62
Hallott irodalmi szövegek befogadása	31	FORRÁS- ÉS ESZKÖZHASZNÁLAT.....	63
Szóbeli szövegalkotás és -előadás irodalmi szövegek mentén	33	Nyomtatott és digitális források, eszközök használata.....	63
Irodalmi művek adaptációi; színház, film és egyéb média	34	IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS	65
A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL	35	Hallott irodalmi szövegek befogadása	65

Szöbéli szövegalkotás és -előadás irodalmi szövegek mentén	67	A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL	81
Irodalmi szövegek adaptációi; színház, film és egyéb média	68	ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN	82
A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL	69	MELLÉKLETEK	83
Epikai szövegek feldolgozása	70		
Drámai szövegek feldolgozása	73		
Lírai szövegek feldolgozása.....	74		
ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN.....	76		
Írásbéli szövegalkotás	76		
HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KULTÚRA	78		
Hagyományörzés és kultúra	78		
FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT	80		
HALLOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA	80		
NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE	80		
NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA	80		
ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL	80		
IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS.....	80		
A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL	80		
ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN	81		
HALLOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA	81		
NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE	81		
NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA	81		
ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL	81		
IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS.....	81		

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A TANTÁRGY RENDELTETÉSE

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén a szlovén nyelv mellett a magyar nyelv is hivatalos nyelv, és a kétnyelvű nevelési-oktatási intézményekben nemcsak tantárgyként van jelen, hanem a tanítási nyelv szerepét is betölti.

A tantárgynak fontos szerepe van a nemzeti/nemzetiségi, nyelvi és kulturális identitás megőrzésében és erősítésében, a helyi irodalmi és kulturális értékek megismertetésével is. A tanulók tudatosítják az anyanyelv fontosságát, valamint a magyar mint hivatalos nyelv státuszát a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén, illetve az államnyelvi státuszát Magyarországon. A tantárgy fő feladata a magyar nyelven való tudatos olvasóvá nevelés, valamint a magyar nyelven való középiskolai továbbtanulásra, illetve az élethosszig tartó tanulásra való felkészítés.

A tantárgy kiemelt feladata továbbá az anyanyelv megőrzésével a közösségépítés is.

TANTÁRGYI IRÁNYELVEK

A tantárgy céljai az anyanyelvi és az irodalmi nevelés keretében valósulnak meg. A tanulók elsajátítják a magyar köznyelvet, fejlesztik magyar nyelvű szóbeli és írásbeli kommunikációs készségüket; életkoruknak megfelelő nem művészi és szépirodalmi szövegek olvasása és meghallgatása által fejlesztik szövegértési és szövegalkotási készségüket, a digitális térben is.

A tanulók a megfelelő nyelvi-nyelvtani ismeretek megszerzésével képesek lesznek a különböző beszédhelyzetekben való kulturált nyelvi megnyilvánulásra, az önálló gondolkodásra és ismeretszerzésre, valamint a véleménykifejtésre. Az anyanyelvtanítás megalapozza a hatékony tanulást és a tanulási technikák elsajátítását is.

A tanulók szépirodalmi művekkel ismerkedve fejlesztik szociális készségeiket, kritikus gondolkodásukat, etikai, valamint esztétikai értékítéletüket; gazdagítják szellemi, lelki és érzelmi világukat, nyitottá és befogadóvá válnak más kultúrák iránt. A magyar irodalmi művek megismerésével erősítik nemzeti identitásukat.

A TANÁR SZÁMÁRA KÖTELEZŐ UTASÍTÁSOK

Az anyanyelvi nevelésre és az irodalomtanításra minden osztályban az órák körülbelül 50-50%-os megoszlása javasolt.

Az anyanyelvtanítás módszertana az aktív tanítási-tanulási formákra épít, és a hagyományos módszerek mellett a kreatív írást, a drámapedagógiát, a problémamegoldást, a kooperatív tanulást, a felfedezéssel tanuló, a projektmunkát is magában foglalja.

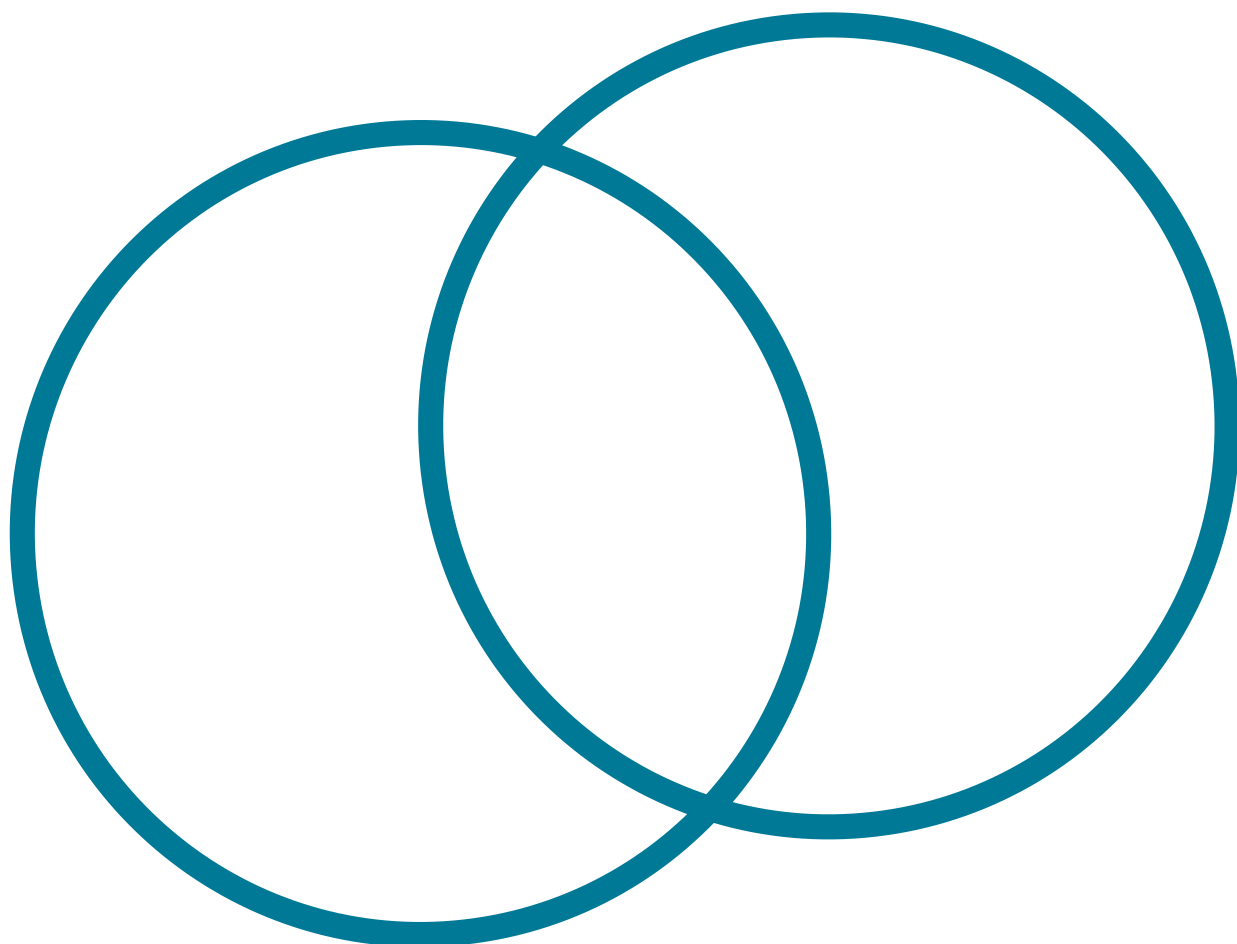
A tanulók a tanítási-tanulási folyamat során az anyanyelvi és irodalmi nevelés céljai mellett, illetve azok segítségével a kulturális, állampolgári, digitális és vállalkozói kompetenciáikat, valamint a fenntartható fejlődéshez, az egészséges életmódhoz és jólléthez szükséges készségeiket is fejlesztik.

A tanár a tanítási folyamat tervezése és megvalósítása során tartsa szem előtt az egyes tanulók sajátos nevelési igényét, és szükség esetén biztosítsa számukra a megfelelő módosításokat.

MAGYAR MINT ANYANYELV

MÁSODIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ

TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK

HALLOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az anyanyelvi órákon a felsőbb osztályokban egyre inkább háttérbe szorul a beszédképesség fejlesztése annak ellenére, hogy a szóbeli közlésnek nagyon fontos szerepe van a magánéleti, közéleti és hivatalos kommunikációban. A második szakaszban a kommunikációs szándékok kifejezése mellett a tanulók különböző szóbeli szövegtípusok alkotásában is jártasságot szereznek, gyakorolva az elbeszélő és a leíró közlésmódot. A tanár segítségével törekednek a köznyelvi szókincs, kiejtés, hangsúly és hanglejtés alkalmazására.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A második szakaszban a szóbeli befogadás szintje eljut a különböző szóbeli üzenetek globális megértéséhez. Ez a feltétele annak, hogy a tanuló képes legyen a különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek meghallgatására, megértésére, az információk összegyűjtésére és feldolgozására, ugyanakkor képes legyen ő maga is a helyzetnek megfelelő módon részt venni a kommunikációban, továbbá megfogalmazni és kifejezni saját véleményét. Mindez a következő készségek és képességek fejlesztését követeli meg: beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása, kapcsolatfelvétel, kapcsolattartási képességek, figyelem a beszélgetőtársra, a gondolatok, információk, érzelmek és vélemények egyszerű, érthető közlése, a szókincs aktív használata, saját vélemények és érvek meggyőző módon történő megfogalmazása, mások szóban kifejtett nézőpontjainak figyelembevétele, az érzelmi tartalmak megértése, kritikai képességek. Mind a szóbeli, mind az írásbeli kommunikáció esetén fontos a nyelvi jelenségek felismerése, a nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi alapismeretek alkalmazása, az anyanyelv és más nyelvek közötti hasonlóságok, illetve különbségek azonosítása is.

BESZÉDÉRTÉS

CÉLOK

A tanuló:

K: aktív hallgatással fejlessze a monologikus és dialogikus nem művészi szövegek értésének képességét;

KC (3.3.2.1)

K: magánéleti és publicisztikai párbeszédű szövegeket meghallgatva állapítsa meg a beszélgetőpartnereket és a beszélgetés témáját;

K: állapítsa meg a beszéd társadalmi és életkori viszonyát (pl. ismerős/ismeretlen, egykorú/különböző korú);

K: állapítsa meg a szöveg szándékát;

K: fejlessze az ismeretterjesztő szövegek, reklámok és tájékoztatók megértésének képességét, megfigyelve a szövegekben az egyszerűbb környezeti és társadalmi összefüggéseket;

KC (2.2.1.1)

K: válaszoljon a szövegre vonatkozó kérdésekre, és maga is tegyen fel kérdéseket a szöveggel kapcsolatban;

K: állapítsa meg a lényeges adatokat (téma, ki?, hol?, mikor?, miért? stb.), azokat rendezze gondolattérkép vagy más grafikai szervező segítségével;

K: foglalja össze a szöveget;

K: fejtse ki véleményét a szövegről (érdekesség szempontjából);

K: figyelje meg a beszélők szóbeli megnyilvánulását és a nonverbális kommunikáció néhány elemét (pl. testbeszéd, gesztikuláció, szemkontaktus, mimika).

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megállapítja a beszélgetőpartnereket és a beszélgetés témáját;
- » megállapítja a szöveg szándékát;
- » megállapítja a szöveg lényeges adatait (téma, ki?, hol?, mikor? stb.);
- » összefoglalja a szöveget;
- » kifejti véleményét a szövegről.

FOGALMAK

◦ szöveg ◦ szándék ◦ téma ◦ reklám ◦ testbeszéd ◦ vélemény ◦ beszélgetőpartner

BESZÉD

CÉLOK

A tanuló:

K: használja az udvariassági formákat (megszólítás, köszönés, bemutatkozás);

KC (1.1.5.1)

K: tudjon részt venni életkorának és érdeklődési körének megfelelő, biztonságos és támogató beszédhelyzetekben;

KC (1.3.4.2)

K: fejlessze a gondolatok és érzelmek érthető és hatékony szóbeli közlésének a képességét;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon kérést, tudakozódást, köszönetet, gratulációt kifejezni, bocsánatot kérni, egyetértést vagy egyet nem értést kifejezni, véleményt nyilvánítani és meghallgatni, tartsa tiszteletben mások véleményét;

KC (2.1.2.1)

K: tudjon mesélni élményeiről, terveiről, kívánságairól;

K: legyen képes kiselőadást készíteni előre megadott témában (pl. általa ismert személy leírása, állat-, növény-, tárgy-, táj- és folyamatleírás);

K: tudjon információkat gyűjteni nyomtatott szövegekből, az internetről, más személyektől;

KC (4.1.3.1 | 5.2.4.2)

K: a közlési szándéknak megfelelően törekedjen az érthető beszédre, a regionális köznyelv használatára, a helyes szó- és mondathasználatra, a megfelelő tempóra, a szünettartásra, a kiejtésre, a hangsúlyozásra és a hanglejtésre;

V: *törekedjen a szóhasználat és a testbeszéd összehangolására.*

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» használja az udvariassági formákat (megszólítás, köszönés, bemutatkozás);

» részt tud venni életkorának és érdeklődési körének megfelelő beszédhelyzetekben;

» szóban megfogalmazza gondolatait és érzelmeit;

» tud kérést, tudakozódást, köszönetet, gratulációt kifejezni, bocsánatot kérni, véleményt nyilvánítani és meghallgatni, tiszteletben tartva mások véleményét;

» szóban bemutat személyt, állatot, növényt és tárgyat;

» érthetően beszél, törekszik a regionális köznyelv használatára.

FOGALMAK

◦ megszólítás ◦ bemutatkozás ◦ gratuláció ◦ leírás ◦ kiselőadás ◦ vélemény

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az olvasás és a szövegértés a mindenkori ember állandó, szükségszerű és felettébb fontos képessége; az értő olvasás a tanulás alapfeltétele, segítségével tanulunk, művelődünk, tájékozódunk stb. A szövegértési képesség tervszerű és folyamatos gyakorlás révén fejlődik, nélkülözhetetlen feltétele maga a fejlett olvasástechnikai jártasság. A második oktatási-nevelési szakaszban az információk, adatok visszakeresésére, a lényeges gondolatok kiemelésére, az egyszerűbb átfogalmazási gyakorlatokra helyeződik a hangsúly. Emellett azonban a tanulói véleményalkotást is ösztönözzük.

A tanulók életkoruknak megfelelő magánéleti és ismeretterjesztő szövegek hangos és néma olvasásával fejlesztik olvasástechnikájukat és olvasásértési készségüket. Ismeretterjesztő szövegek kapcsán a hangos olvasást is gyakorolják.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A szövegértés az alapja a tanulásnak, a kikapcsolódásnak, a személyes fejlődésnek, és ez ad eszközt a fiataloknak ahhoz, hogy kompetensen és aktívan vegyenek részt a saját közösségük és a társadalom tagjaival folytatott kommunikációban.

A második szakaszban a tanulók fokozatosan képessé válnak különböző olvasott szövegek globális megértésére, információk összegyűjtésére és feldolgozására.

OLVASOTT SZÖVEGEK ÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: sajátítson el olvasási stratégiákat;

K: olvasson és tudjon értelmezni érdeklődésének és életkorának megfelelő elbeszélő, leíró és ismeretterjesztő szövegeket, ismertetőket, kritikusan értékelje a felmerülő fenntarthatósági kérdéseket;

KC (2.1.1.1)

K: olvasson és tudjon értelmezni folyamatos magánéleti szövegeket: meghívót, gratulációt, üdvözetet, értesítést;

K: olvasson és tudjon értelmezni nem folyamatos szövegeket, pl. étlapot, plakátot, programajánlót, színlapot, információs tájékoztató térképet, játékleírást, reklámot;

K: állapítsa meg a szöveg szándékát, feladóját és címzettjét, a lényeges adatokat (téma, ki?, hol?, mikor? stb.);

K: fejtse ki véleményét a szövegről (pl. érthetőség és érdekesség szempontjából);

K: tudjon elektronikus és nyomtatott szótárak segítségével ismeretlen szavakat megmagyarázni;

KC (4.1.1.1)

K: fejlessze a szövegértési képességét különböző technikák és módszerek által;

V: *kritikusan értékelje az adatok, információk és digitális tartalmak megbízhatóságát;*

KC (4.1.2.1)

K: fejlessze a kritikai olvasási készségét.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megért életkorának megfelelő elbeszélő és leíró szövegeket;
- » megért meghívót, gratulációt, üdvözetet, értesítést, ismertetőt;
- » megért életkorának megfelelő nem folyamatos szövegeket (plakátot, szórólapot);
- » megállapítja a feladót és a címzettet, valamint a szöveg szándékát;
- » az olvasott szövegből kikeresi a lényeges adatokat;
- » kifejti véleményét a szövegről;
- » meg tud oldani szövegértési feladatokat.

FOGALMAK

- szöveg ◦ feladó ◦ címzett ◦ szándék ◦ téma ◦ meghívó ◦ gratuláció ◦ üdvözet ◦ ismertető ◦ plakát
- szórólap ◦ értesítés ◦ vélemény

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az anyanyelvi nevelés kiemelt célja a szövegalkotási képesség fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók különböző kommunikációs helyzetekben tisztában legyenek a szöveg funkciójával és a címzettel, hogy tudjanak alkalmazkodni a különböző címzettekhez, illetve kommunikációs helyzetekhez.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

Az írásbeli kifejezőképességet az első szakasz utolsó évében és a második szakasz elején az olvasás, írás, beszédfejlesztés és nyelvtan-helyesírás keretében kezdjük megalapozni, fogalmazástechnikai gyakorlatokkal.

A tanulók a második nevelési-oktatási szakaszban életkoruknak megfelelő szövegek másolásával és tollbamondás utáni írásával fejlesztik írástechnikájukat, majd fokozatosan egyre hosszabb szövegek alkotásával megalapozzák az írásbeli szövegalkotási készségüket. Felismerik, hogy a kommunikációs helyzet befolyásolja a megfelelő szóhasználatot és stílust. Folyamatosan – a szabályokat tudatosítva – fejlesztik a helyesírási készségüket is.

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ALKOTÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: tudjon kitölteni egyszerűbb papíralapú és elektronikus nyomtatványokat, űrlapokat (pl. megrendelőlapot, jelentkezési lapot);

KC (1.1.1.1)

K: tudjon meghívót, gratulációt, üdvözetet és magánlevelet írni;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon elbeszélő fogalmazást írni, alkalmazza a hármas tagolást;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon személy-, állat-, növény- és tárgyleírást készíteni, alkalmazza a hármas tagolást;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon a szövegalkotáshoz adatokat gyűjteni nyomtatott szövegekből, az internetről, különböző személyektől és más forrásból;

KC (4.1.3.1 | 5.2.4.2)

K: tudjon gondolatterképet vagy vázlatot készíteni a szövegalkotáshoz;

K: törekedjen a szöveg megfelelő nyelvi megformálására, tagolására, a megfelelő szóhasználatra és a helyesírásra;

V: tudja szövegeit különböző számítógépes alkalmazások segítségével megszerkeszteni;

KC (4.3.1.1 | 4.3.2.1)

V: tanári irányítással és/vagy kézikönyvek segítségével tudja kijavítani hibáit;

KC (5.2.4.2)

K: tudja értékelni saját és társai szövegét.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » tud meghívót, gratulációt, üdvözetet és magánlevelet írni;
- » tud elbeszélő fogalmazást írni, betartja a hármas tagolást;
- » tud személy-, állat- és tárgyleírást írni, betartva a hármas tagolást;
- » számítógépes szövegszerkesztővel megformálja a szövegét.

FOGALMAK

- meghívó ◦ gratuláció ◦ üdvözet ◦ magánlevél ◦ elbeszélő fogalmazás ◦ leírás ◦ bevezetés ◦ tárgyalás
- befejezés ◦ bekezdés

ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma keretében a tanulók a nyelvi szintek grammatikájának tárgyalása során elsajátítják az igényes nyelvhasználathoz szükséges nyelvtani ismereteket, fejlesztik nyelvhelyességi, helyesejtési és helyesírási készségüket. Tudatosítják a (muravidéki) magyar nyelvjárás és a köznyelv közti eltéréseket, igyekeznek a beszédhelyzetnek megfelelően használni az egyes nyelvváltozatokat. Megismerik anyanyelvük és más nyelvek státuszát Szlovéniában és Magyarországon. Megfigyelik a magyar és a szlovén nyelv találkozásából eredő nyelvi jelenségeket, ezeket igyekeznek a megfelelő nyelvhasználati szintérre (informális nyelvi szituáció) korlátozni, formális szituációban pedig a (helyi) köznyelvi formával helyettesíteni. A nyelvek közti különbségek és hasonlóságok tudatosítása mentén fejlesztik a más nyelven beszélők iránti toleranciát.

A NYELVEK STÁTUSZA ÉS SZEREPE

CÉLOK

A tanuló:

K: tudatosítsa, hogy az országhatárok és a nyelvhatárok nem mindig esnek egybe, és ennek köszönhetően él magyar nemzeti kisebbség a Magyarországgal szomszédos országokban;

K: ismerje meg, hogy a magyar nyelv Magyarország államnyelve, a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén pedig a szlovénnel egyenrangú hivatalos nyelv;

K: tudatosítsa, hogy az anyanyelv megőrzése mellett fontos más nyelveket is tanulni;

K: ismerje fel és érezze át a nyelvi tolerancia jelentőségét a mindennapi életben, törekedjen a toleráns magatartás kialakítására.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » ismeri a magyar nyelv státuszát a Muravidéken, a használatához való jogot az oktatásban és a közéletben.

FOGALMAK

◦ anyanyelv ◦ környezetnyelv ◦ idegen nyelv ◦ államnyelv ◦ hivatalos nyelv ◦ második nyelv

A MAGYAR NYELV TAGOLÓDÁSA ÉS A NYELVI INTERFERENCIA JELENSÉGE

CÉLOK

A tanuló:

K: tudatosítsa a nyelvjárás és a köznyelv közti eltéréseket, felismerve a nyelvjárás hozzáadott értékét;

K: formális iskolai beszédhelyezetekben törekedjen a köznyelv használatára;

K: tanári irányítással figyelje meg a magyar és a szlovén nyelv találkozásából eredő tipikus nyelvi jelenségeket, azokat igyekezzen megfelelő köznyelvi formával helyettesíteni.

KC (1.1.3.1 | 1.1.3.2)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» **tanári segítséggel felismeri és kijavítja a leggyakoribb tájnyelvi és nyelvhelyességi hibáit;**

» felismeri a leggyakoribb kontaktusnyelvi másságokat, ismeri a köznyelvi változatukat.

FOGALMAK

◦ nyelvjárás ◦ köznyelv ◦ nyelvváltozat

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 1. – HANGTAN ÉS ALAKTAN

CÉLOK

A tanuló:

- K:** tudjon betűrendbe sorolni;
- K:** szerezzon ismereteket a magyar nyelv hangrendszeréről, a hangok találkozásáról és írásáról;
- K:** tudjon szótagolni és elválasztani;
- K:** ismerje a szavak szerkezetét és néhány alapvető toldalékot;
- K:** tudjon szavakat képezni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » **tud betűrendbe sorolni;**
- » helyesen jelöli a magánhangzók időtartamát az életkorának megfelelő alapszókincsben;
- » az alapszókincsben helyesen jelöli a j és az ly betűt;
- » ismeri és helyesen alkalmazza az illeszkedés törvényét;
- » **tud szótagolni** és elválasztani;
- » tud szavakat képezni (az életkorának megfelelően).

FOGALMAK

◦ hang ◦ betű ◦ magánhangzó ◦ mássalhangzó ◦ betűrend ◦ hangrend ◦ elválasztás ◦ szótag ◦ szótagolás

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 2. – JELENTÉSTAN ÉS SZÓFAJTAN

CÉLOK

A tanuló:

K: ismerje az alapszófajokat, ismerje fel őket szövegkörnyezetben, tudja alkalmazni a rájuk vonatkozó helyesírási szabályokat;

K: ismerje az egyjelentésű, többjelentésű, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak fogalmát, tudjon ilyeneket keresni;

K: ismerje néhány állandósult szókapcsolat (közmondás, szólás) jelentését és alkalmazását.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » meghatározza az **ige**, **főnév**, **melléknév** és **számnév** **szófaját**;
- » **helyesen írja a jelen**, a múlt és a jövő **idejű**, a **kijelentő**, a feltételes és az egyszerűbb felszólító **módú igealakokat**;
- » helyesen írja a ragos főneveket (-t, -ban, -ben, -ba, -be, -val, -vel);
- » helyesen írja a szűkebb régió földrajzi neveit, az esetében fontos intézményneveket és a címeket;
- » helyesen írja az -ú, -ű végű mellékneveket, a fokozott mellékneveket és a főnévből -i képzővel képzett mellékneveket;
- » **helyesen írja a tőszámneveket** (2000-ig és a nagyobb kerek számokat) és a sorszámneveket, alkalmazza a keltezésre vonatkozó szabályokat;
- » helyesen írja a hosszú mássalhangzót a névutókban;
- » tud rokon és ellentétes jelentésű szavakat keresni.

FOGALMAK

- ige ◦ főnév ◦ melléknév ◦ számnév ◦ egyjelentésű szó ◦ többjelentésű szó ◦ rokon értelmű szó
- ellentétes jelentésű szó ◦ közmondás ◦ szólás

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 3. – MONDATTAN

CÉLOK

A tanuló:

K: ismerje az egyszerű mondat fajtáit a beszélő szándéka szerint, valamint a mondatközi és mondatvégi írásjeleikre vonatkozó szabályokat;

K: tudjon egyszerű mondatokat átalakítani (pl. kijelentőt felszólítóvá);

K: különböztesse meg az egyszerű és az összetett mondatot;

K: tudatosítsa és alkalmazza a megfelelő szó- és mondathangsúlyt, valamint hanglejtést.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » ismeri és megkülönbözteti az egyszerű mondat fajtáit a beszélő szándéka szerint;
- » megfelelően használja a vesszőt az egyszerű mondatban (felsorolás, megszólítás), az összetett mondatban a **hogy** és **mert** kötőszók előtt; valamint a mondatzáró írásjelet az egyszerű mondat végén;
- » át tud alakítani egyszerű mondatokat (pl. kijelentőt felszólítóvá, állítót tagadóvá).

FOGALMAK

- mondat ◦ egyszerű mondat ◦ kijelentő mondat ◦ kérdő mondat ◦ felszólító mondat ◦ felkiáltó mondat
- óhajtó mondat ◦ írásjel ◦ pont ◦ kérdőjel ◦ felkiáltójel ◦ vessző

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 4. – SZÖVEGTAN

CÉLOK

A tanuló:

K: ismerje a hagyományos szöveg három szerkezeti egységét (bevezetés, tárgyalás, befejezés) és azok kisebb egységeit (bekezdések);

K: különböztesse meg a monologikus és a párbeszédű szövegeket;

K: különböztesse meg a szövegeket kommunikációs céljuk alapján.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» ismeri és alkalmazza a hagyományos szöveg három szerkezeti egységét (bevezetés, tárgyalás, befejezés) és azok kisebb egységeit (bekezdések);

» megkülönbözteti a monologikus és a párbeszédű szövegeket.

FOGALMAK

◦ bevezetés ◦ tárgyalás ◦ befejezés ◦ bekezdés ◦ monologikus szöveg ◦ párbeszédű szöveg

FORRÁS- ÉS ESZKÖZHASZNÁLAT

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A tanulók mind az irodalmi, mind a nyelvi témákban meghatározott célok és követelmények eléréséhez különböző forrásokat keresnek, azokban kutatnak. Kezdi ezt az iskolai könyvtárban, majd fokozatosan eljutnak a digitális térben való kereséshez is. A könyvtárakban található könyvek, kézikönyvek és egyéb nyomtatott anyagok lehetővé teszik a tárgyalt tananyag elmélyítését. A tanulók a kézikönyvek ismeretével és használatával nagyban fejleszthetik nyelvi kompetenciájukat.

Az online források, adatbázisok és digitális könyvtárak hozzáférést biztosítanak a legfrissebb információkhoz és anyagokhoz. A tanulónak meg kell tanulniuk, hogyan válasszák ki a megbízható forrásokat, és hogyan használják azokat hatékonyan a tanulásuk során.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma keretében a tanulók könyv- és könyvtárhasználati jártasságot szereznek, főleg nyomtatott kézikönyvekkel ismerkednek; továbbá (6. osztálytól) tudatosítják az anyanyelv fontosságát a számítógépes és telefonos applikációk használatakor.

NYOMTATOTT ÉS DIGITÁLIS FORRÁSOK, ESZKÖZÖK HASZNÁLATA

CÉLOK

A tanuló:

K: könyvtáros segítségével ismerje meg a könyvtárban való eligazodást és a keresés módjait;

K: ismerje meg a könyvtári adatbázist, tudjon annak segítségével könyveket keresni;

KC (4.1.3.1)

K: ismerje és tudja használni a fontosabb egynyelvű szótárakat;

V: ismerjen és tudjon használni kétnyelvű szótárakat;

K: tudjon az interneten megbízható forrásból információkat keresni;

KC (4.1.2.1)

V: ismerje és tartsa tiszteletben az etikus forráshasználat szabályait;

KC (4.3.3.1)

K: tanári segítséggel ismerjen meg és használjon magyar nyelvvel kapcsolatos applikációkat, honlapokat;

V: a digitális környezetben ismerje meg a nyelvválasztás lehetőségét, és tudatosítsa a magyar nyelv választásának előnyeit és jelentőségét;

K: a billentyűzet nyelvi beállításait ismerve tudja kiválasztani a magyar nyelvet.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » tud könyvtárban önállóan könyveket keresni;
- » ismeri és tudja használni a helyesírási és a szinonimaszótárt;
- » ismeri a magyar–szlovén, szlovén–magyar szótárt;
- » tud az interneten információkat keresni;
- » digitális környezetben ki tudja választani a magyar nyelvi beállítást;
- » ki tudja választani a magyar nyelvet az eszközök billentyűzetén.

FOGALMAK

- könyvtári adatbázis
- nyomtatott szótár
- billentyűzet
- nyelvválasztás
- helyesírási szótár
- szinonimaszótár

IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS - ELŐADÁS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az irodalomtanítás egyik központi feladata az irodalmi szövegek befogadásához szükséges készségek, képességek és attitűdök kialakítása, valamint ehhez kapcsolódóan a tanulók reprodukív, produktív és kreatív szövegalkotási képességének fejlesztése. A második szakaszban ugyan már nincs akkora hangsúly a szóbeli befogadáson és alkotáson, mint az elsőben, az mégis rendkívül fontos része a magyaróráknak. A tanulók a téma keretében a szépirodalmi szövegek mellett azok különböző (filmes, színházi stb.) adaptációival is foglalkoznak. Mind a befogadás, mind az alkotás során fejlesztik szövegértési, szövegértelmezési és szövegelemzési készségüket.

HALLOTT IRODALMI SZÖVEGEK BEFOGADÁSA

CÉLOK

A tanuló:

- K:** fejlessze különböző hangzó forrásokból származó klasszikus és kortárs irodalmi művek befogadásának a képességét;
- K:** fogalmazza meg a szöveg kiváltotta érzelmeit, gondolatait, véleményét, azt indokolja meg;
- K:** fogja fel az epikai szövegek cselekményét;
- K:** állapítsa meg a lírai mű hangnemét, a kifejezett érzelmet.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megfogalmazza a hallott irodalmi szöveg kiváltotta érzelmeit, gondolatait, véleményét, és azt megindokolja;
- » felfogja a hallott epikai szöveg cselekményét;
- » megállapítja a hallott lírai mű által kifejezett gondolatot, érzelmet.

FOGALMAK

◦ szöveg ◦ érzelem ◦ téma ◦ helyszín ◦ szereplő ◦ vers ◦ hangnem

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN

CÉLOK

A tanuló:

- K:** foglalja össze a hallott epikai szövegek tartalmát;
- K:** előzetes felkészülés után szóban számoljon be egy általa választott irodalmi műről, szerzőről, témáról;
- K:** ügyeljen a szöveg nyelvi megformálására, a pontos és megfelelő szóhasználatra;
- V:** *felkészülés után mondja el az általa írt (realisztikus, fordított...) mesét;*
- K:** tudjon szöveghűen memoritereket (verseket, prózai szövegeket) megtanulni és kifejezően előadni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » **összefoglalja hallott epikai szöveg tartalmát;**
- » előzetes felkészülés után szóban bemutat egy általa választott irodalmi művet;
- » szöveghűen *és kifejezően* elmondja a tanult memoritereket.

FOGALMAK

◦ szerző ◦ téma ◦ tartalom ◦ helyszín ◦ szereplő ◦ memoriter

IRODALMI MŰVEK ADAPTÁCIÓI; SZÍNHÁZ, FILM ÉS EGYÉB MÉDIA

CÉLOK

A tanuló:

K: fejlessze a színházi és bábelőadások, rajzfilmek, gyermekfilmek, ifjúsági filmek befogadásának képességét;

K: fogalmazza meg az előadás/film kiváltotta benyomásait, gondolatait, véleményét, azt indokolja meg;

K: foglalja össze az előadás/film tartalmát, cselekményét;

K: állapítsa meg a fő- és a mellékszereplőket, ismertesse a tulajdonságaikat;

V: vegyen részt ismert szöveg dramatikus játékkal, bábozással való megjelenítésében, fejlesztve azonosulási képességét.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» megfogalmazza az előadás vagy film kiváltotta gondolatait és véleményét, azt megindokolja;

» összefoglalja az előadás vagy film tartalmát.

FOGALMAK

◦ színházi előadás ◦ bábelőadás ◦ film ◦ tartalom ◦ cselekmény ◦ főszereplő ◦ mellékszereplő

A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az irodalomtanítás egyik központi feladata az irodalmi szövegek befogadásához szükséges készségek, képességek és attitűdök kialakítása, valamint ehhez kapcsolódóan a tanulók reproductív, produktív és kreatív szövegalkotási képességének fejlesztése. A második szakasztól többnyire olvasott szövegekkel ismerkednek a tanulók, ezáltal fejlesztik szövegértési, szövegértelmezési és szövegelemzési készségüket. Az olvasási kedvet fokozó epikai művek mellett fontos szerep jut a lírai és a drámai műnemet képviselő műveknek is. Míg az epikai művek cselekményességük miatt izgalmasak, a lírai művek inkább érzelmi, hangulati hatást fejtenek ki. A drámai, illetve dramatizált szövegek pedig megjeleníthetőségüknek köszönhetően számíthatnak a tanulók érdeklődésére. Mindhárom műnem esetében ajánlott a kortárs alkotások előtérbe helyezése, hiszen azok jobban megszólítják a tanulókat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

Az általános iskola második szakaszában az irodalomtanítás elsősorban olyan ismeretrendszert közvetít, amely a többi tantárgyra, illetve a személyiség kialakulására is nagy hatással van. Emellett a nyelvi, kommunikációs és szociális kompetenciák, a kritikai gondolkodás és a metakogníció fejlesztésében is rendkívül fontos szerepet tölt be.

A szakaszra az élményszerű, tematikusan/műfaj alapján épülő irodalomtanítás jellemző. A középpontban – a magyar irodalom reprezentatív művei mentén – az élményt, a személyes reagálást, a szövegértést és a szövegalkotást előtérbe helyező tevékenységek állnak. A világirodalomból inkább csak egy-két szemelvényrel ismerkednek meg a tanulók. A kánonirodalom mellé kerülő modern és kortárs művek elsősorban az olvasás megszerettetését, az olvasási kedv fenntartását szolgálják.

Az olvasott szövegek kapcsán a tanulók erősítik nemzeti identitásukat, megismernek más kultúrákat és szokásokat, fejlesztik a mindenféle másság iránti elfogadásukat.

EPIKAI SZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: válják fogékonnyá az életkorának megfelelő klasszikus és kortárs epikai művek (részleteik) befogadására;

KC (1.1.4.1)

K: tudjon életkorának megfelelő szöveget némán értőn elolvasni;

K: tudjon rövidebb szöveget szöveghűen folyékonyan felolvasni, törekedve a megfelelő hangsúlyra, hanglejtésre, tempóra és szünettartásra;

K: vegyen részt az olvasottak kiváltotta élményekről folyó beszélgetésekben, röviden fogalmazza meg véleményét, azt indokolja meg, hallgassa meg és tartsa tiszteletben társai véleményét;

K: fogja fel a népköltészet és a műköltészet közti különbségeket;

K: ismerje a mese, az elbeszélő költemény, az elbeszélés és az ifjúsági regény műfaji jellemzőit;

K: állapítsa meg a szerzőt, az elbeszélőt, a témát, a helyszínt és az időt;

K: fogja fel a cselekmény menetét;

K: azonosítsa a fő- és a mellékszereplőket, csoportosítsa őket tulajdonságaik alapján, mondjon egyszerűbb véleményt róluk, azt indokolja meg;

K: értse meg az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket;

K: figyelje meg az illusztráció és a szöveg kapcsolatát;

K: vegyen részt a szövegfeldolgozásban, oldjon meg szövegértési feladatokat;

K: fejlessze a hosszabb szövegek olvasásához szükséges kitartás képességét;

KC (5.2.2.2)

K: fejlessze a különböző olvasási stratégiák (lineáris, globális, válogató) alkalmazásának képességét;

V: *olvasmányai során tapasztalja meg különböző kultúrák eltérő életmódját és szokásait;*

KC (2.3.3.1)

V: *az olvasott műveket, illetve műrészleteket jelenítse meg dramatizációval, bábozással, mozgással;*

K: fejlessze az önkifejezés és kreativitás képességét (a szöveg folytatása, más befejezése).

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» **tud tájékozódni a könyvekben (cím, tartalomjegyzék, fejezetek);**

- » **tud életkorának megfelelő szöveget némán értőn elolvasni;**
- » tud rövidebb szöveget megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és *tempóban* szöveghűen *folyékonyan* felolvasni;
- » **röviden megfogalmazza olvasmányélményét** és véleményét az olvasottakról, *azt megindokolja*;
- » megállapítja a szöveg eredetét, választását megindokolja;
- » ismeri a **mese**, az elbeszélő költemény, az elbeszélés és az ifjúsági regény **műfaji jellemzőit**;
- » **megállapítja** az elbeszélőt, a témát, **az egyértelműen megjelölt helyszínt és időt**;
- » **megállapítja a fő- és a mellékszereplőket**;
- » megérti az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket;
- » **felfogja a cselekmény menetét**, és ezt bizonyítja is (pl. sorrendbe állítással);
- » megállapítja az illusztráció és a szöveg kapcsolatát;
- » **megoldja a szövegfeldolgozás írásbeli feladatait.**

FOGALMAK

◦ cím ◦ szerző ◦ író ◦ tartalomjegyzék ◦ fejezet ◦ elbeszélő ◦ téma ◦ helyszín ◦ a cselekmény ideje
 ◦ főszereplő ◦ mellékszereplő ◦ illusztráció ◦ mese ◦ elbeszélő költemény ◦ elbeszélés ◦ regény ◦ ifjúsági
 regény ◦ népköltészet ◦ műköltészet

LÍRAI SZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: válják fogékonnyá az életkorának megfelelő klasszikus és kortárs lírai művek befogadására;

KC (1.1.4.1)

K: különböztesse meg a verset a prózától;

K: különböztesse meg a nép- és a műköltészeti alkotásokat, ismerje a főbb sajátosságait;

K: fogalmazza meg a vers kiváltotta gondolatait és érzéseit;

K: ismerje fel a vers témáját és hangulatát;

K: ismerje fel a versszakot, a verssort, a rímet, valamint a tanult költői képeket (költői jelző, hasonlat, megszemélyesítés) és alakzatokat (ismétlés, refrén);

K: fejlessze a hangos (kifejező) olvasás képességét;

K: fejlessze a kreatív önkifejezés (pl. rímalkotás, versírás, versátírás) képességét.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» sajátosságaik alapján **megkülönbözteti a nép- és a műköltészeti alkotásokat;**

» **megfogalmazza a vers kiváltotta gondolatait és érzéseit;**

» **megállapítja a vers középpontjában álló gondolatot, illetve hangulatot;**

» **felismeri a versszakokat és a verssorokat;**

» **felismeri a páros és a keresztrímet, a költői jelzőt, a hasonlatot, a megszemélyesítést, az ismétlést és a költői kérdést;**

» tud rímelő szavakat írni.

FOGALMAK

◦ vers ◦ műköltészet ◦ népköltészet ◦ hangulat ◦ versszak ◦ páros rím ◦ keresztrím ◦ költői jelző
◦ hasonlat ◦ megszemélyesítés ◦ költői kérdés ◦ ismétlés ◦ verssor

DRÁMAI SZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: fejlessze az életkorának megfelelő drámai, illetve dramatizált szövegek befogadásának képességét;

KC (1.1.4.1)

K: vegyen részt a szöveg kiváltotta érzelmekről, gondolatokról folyó beszélgetésben;

KC (2.3.3.1)

K: fogja fel a drámai/dramatizált szöveg cselekményét, állapítsa meg a cselekmény helyét és idejét;

K: azonosítsa a fő- és a mellékszereplőket, mondjon róluk véleményt;

K: ismerje a drámai/dramatizált szöveg jellemzőit (párbeszéd, rendezői utasítások);

V: az olvasott műveket, illetve műrészleteket jelenítse meg dramatizációval, bábozással, mozgással;

K: fejlessze az önkifejezés és kreativitás képességét (a szöveg folytatása, más befejezése).

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megállapítja a drámai mű cselekményének helyét és idejét;
- » csoportosítja a szereplőket;
- » megállapítja a drámai szöveg cselekményét, és ezt egy választott módon bizonyítja;
- » ismeri a drámai szöveg jellemzőit (párbeszéd, rendezői utasítások);
- » tudja folytatni a történetet, más befejezést alkot.

FOGALMAK

◦ dráma ◦ cselekmény helye és ideje ◦ párbeszéd ◦ rendezői utasítások ◦ dramatizálás ◦ drámajáték

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A szövegbefogadói képességgel párhuzamosan fejlesztjük a szövegalkotói képességet is. A tanulók a megismert irodalmi szövegek mentén az egy-két mondatból álló szövegtől a tartalomíráson/összefoglaláson keresztül eljutnak a klasszikus szövegfajták (elbeszélés, leírás, jellemzés) alkotásához. Alkotói kedvüket és fantáziájukat a kreatív írás keretében valósíthatják meg. A befogadáshoz hasonlóan itt is dominál az epika, de a lírai és drámai szövegek írásába is be kell vezetni a tanulókat.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

CÉLOK

A tanuló:

- K:** röviden fogalmazza meg olvasmány-, színházi és filmélményét, az általuk kiváltott érzelmeit, valamint véleményét;
- K:** foglalja össze az olvasott/hallott/látott irodalmi szövegek, illetve adaptációk tartalmát;
- K:** mutassa be a helyszínt, készítsen személyleírást a szereplőkről, jellemezze a szereplőket;
- K:** mesélje el a cselekményt valamelyik szereplő nezőpontjából;
- K:** folytassa a történetet, írjon más befejezést az olvasott/hallott/látott műhöz;
- K:** megadott szempontok alapján írjon rövid mesét;
- K:** készítse el rövid mese(részlet) dramatizált (párbeszéd) változatát;
- K:** írásművéhez készítsen gondolattérképet/vázlatot;
- K:** ügyeljen a szöveg nyelvi megformálására, tagolására, a pontos és megfelelő szóhasználatra, a helyesírásra;
- V:** számítógépes alkalmazások segítségével szerkessze meg a szövegét;
- K:** értékelje saját és társai szövegét;
- V:** tanári felszólításra, kézikönyvek segítségével javítsa ki a hibáit.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megfogalmazza olvasmány- és színházi élményét;
- » megfogalmazza a véleményét a szövegről;
- » összefoglalja az irodalmi szöveg tartalmát;
- » bemutatja a helyszínt, jellemzi a főbb szereplőket;
- » más szereplő nézőpontjából meséli el a cselekményt;
- » folytatja, illetve befejezi a történetet;
- » megadott szempontoknak megfelelően mesét ír;
- » rövid mesét/meserészletet dramatizál.

FOGALMAK

◦ szöveg ◦ helyszín ◦ szereplő ◦ jellemzés ◦ dramatizálás ◦ nézőpont ◦ párbeszéd ◦ elbeszélés ◦ leírás

HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KULTÚRA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A témakör célja a tanulók bevezetése az egyetemes magyar kultúra/művelődéstörténet szerteágazó és sokszínű világába, ezen belül a magyar ünnepek, hagyományok és népművészet ismeretébe. A tanulók megismernek néhány kimagasló magyar hírességet, pl. Nobel-díjasokat, feltalálókat. A témakör lehetőséget kínál az egyetemes és a helyi magyar értékek megismerésére, valamint az irántuk tanúsított pozitív, megőrző és átörökítő magatartás kialakítására. Fontos szempont a régi értékek újragondolásának tudatosítása a fiatal nemzedékekben.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai bizonyos napokhoz, eseményekhez (pl. tevékenységi napok, iskolai ünnepélyek) kötődnek, és részben nem hagyományos tantermi formában valósulnak meg. A második szakaszban március 15., a magyar költészet napja, a lendvai vár, a kerek perec és a hímes tojás fogalmak tárgyköre tárgyalandó.

HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KULTÚRA

CÉLOK

A tanuló:

- K:** ismerje a magyar hagyományokat, külön hangsúllyal az ünnepekhez kötődőket;
- K:** ismerje a magyar nemzeti ünnepeket és azok jelentőségét;
- K:** ismerje a magyarsághoz kötődő fontosabb jeles napokat;
- K:** ismerjen néhány híres magyar tudóst, zeneszerzőt, képzőművészt, sportolót;
- K:** ismerje a hungarikum fogalmát, ismerjen néhány magyar értéket;
- K:** ismerjen néhány helyi magyar értéket;
- K:** alakítson ki pozitív viszonyt az örökség és az értékek iránt;

K: vegyen részt magyar jellegű eseményeken, rendezvényeken.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

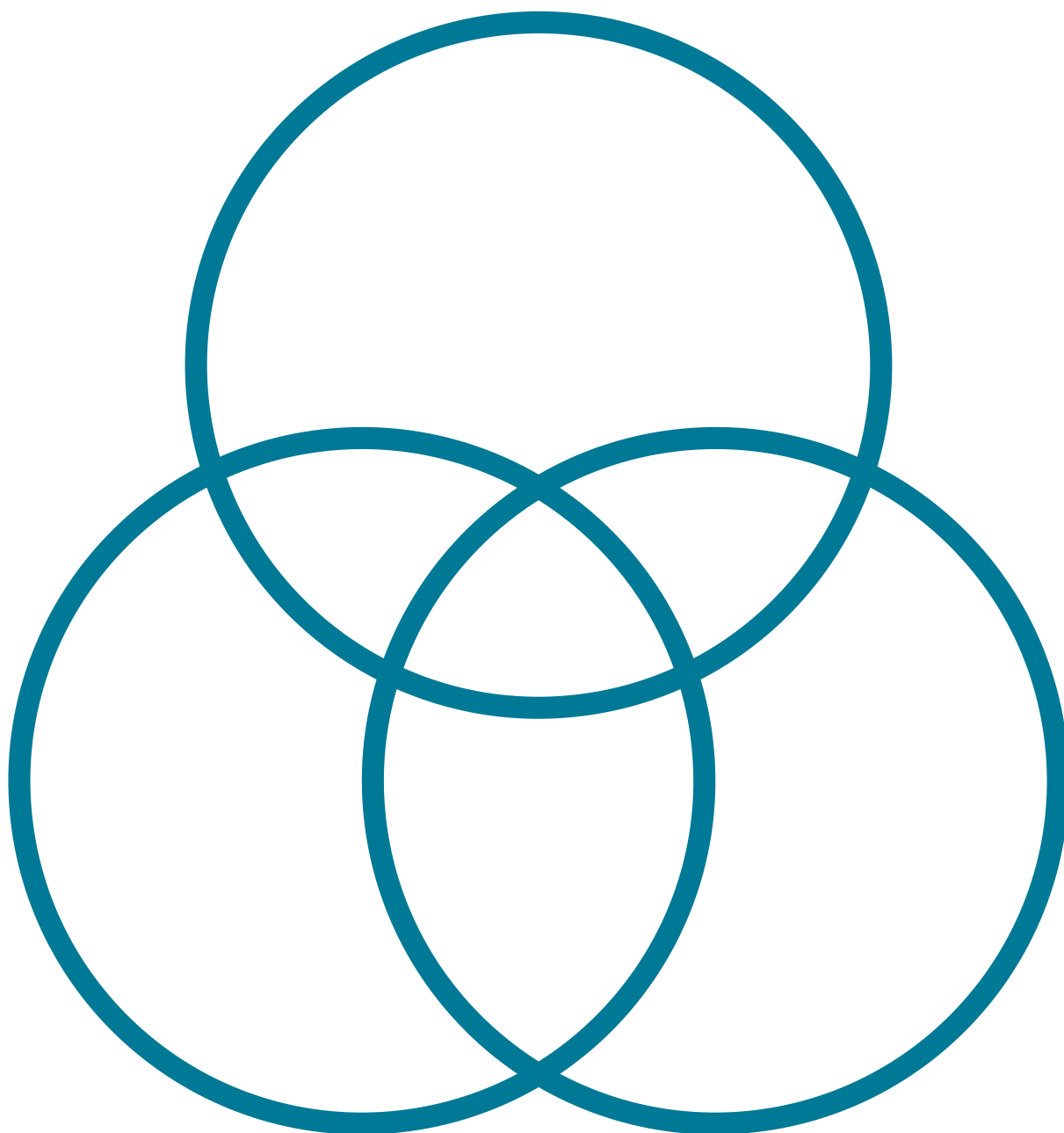
- » ismeri a fontosabb magyar hagyományokat;
- » **ismeri a fontosabb magyar nemzeti ünnepeket;**
- » ismer néhány hungarikumot;
- » ismer néhány helyi magyar értéket;
- » pozitív viszonyt alakít ki az örökségek és az értékek iránt;
- » részt vesz magyar jellegű eseményeken, rendezvényeken.

FOGALMAK

- hagyomány
- szokás
- nemzeti ünnep
- magyar költészet napja
- hungarikum
- helyi magyar érték
- örökség

MAGYAR MINT ANYANYELV

HARMADIK NEVELÉSI-OKTATÁSI SZAKASZ

TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK

HALLOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az anyanyelvi órákon a felsőbb osztályokban gyakran háttérbe szorul a beszédképesség fejlesztése annak ellenére, hogy a szóbeli kommunikációnak nagyon fontos szerepe van a magánéleti, a hivatalos és a szakmai beszédhelyzetekben is. A harmadik szakaszban a kommunikációs szándékok kifejezése mellett a tanulók különböző szóbeli szövegtípusok alkotásában is jártasságot szereznek, gyakorolva az elbeszélő és a leíró közlésmódot. A tanár segítségével törekednek a köznyelvi szókincs, kiejtés, hangsúly és hanglejtés alkalmazására.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

Az anyanyelvi nevelés talán legelhanyagoltabb részét jelenti a beszédprodukciónak és a beszédértés fejlesztése annak ellenére, hogy a nyelv elsősorban „hangosan” működik. A nyelvi illemszabályokat betartó, a kommunikáció tényezőihez alkalmazkodni tudó tudatos nyelvhasználó modern világunkban is elvárt cél, hiszen számos szakmában/foglalkozásban (óvónő, tanár, bemondó, újságíró, pszichológus stb.) alapkövetelmény. Kialakításában az iskolának, elsősorban az anyanyelvtanároknak van a legfontosabb szerepük, hiszen a családon belüli kommunikáció zsugorodása miatt már az egyszerűbb szövegek alkotása is gondot jelent a fiatalok számára. Az udvariassági formák bővítése, a kommunikációs szándékok kifejezése/megértése, a három klasszikus szövegtípus (elbeszélés, leírás, jellemzés) mellett a harmadik szakaszban az érvelési képesség fejlesztésére helyezünk nagy hangsúlyt.

BESZÉDÉRTÉS

CÉLOK

A tanuló:

K: fejlessze a monologikus és dialogikus nem művészi szövegek értésének képességét;

KC (3.3.2.1)

K: magánéleti, közéleti és hivatalos párbeszédű szövegeket meghallgatva állapítsa meg a beszélgetőpartnereket és a beszélgetés témáját;

KC (1.1.1.1)

K: állapítsa meg a beszédpartnerek társadalmi, életkorbeli viszonyát (pl. ismerős/ismeretlen, egykorú/különböző korú);

K: értékelje a beszédpartnerek nyelvi és nem nyelvi viselkedését (pl. udvariasság, kedvesség);

K: állapítsa meg a szöveg szándékát, jósolja meg várható következményeit;

K: fejlessze az ismeretterjesztő szövegek, fogalom meghatározások, reklámok, hírek, interjúk és tájékoztató szövegek megértését, figyelembe véve a környezeti és társadalmi összefüggéseket;

KC (2.2.1.1)

K: válaszoljon a szövegre vonatkozó kérdésekre, és maga is tegyen fel kérdéseket a szöveggel kapcsolatban;

K: állapítsa meg a lényeges adatokat (téma, ki?, hol?, mikor?, miért? stb.), azokat rendezze gondolattérkép vagy más grafikai szervező segítségével;

K: foglalja össze a szöveget;

K: fejtse ki véleményét a szövegről (érdekesség, meggyőző erő, hitelesség szempontjából);

K: figyelje meg a beszélők szóbeli megnyilvánulását és a nonverbális kommunikáció néhány elemét (pl. testbeszéd, gesztikuláció, szemkontaktus, mimika);

K: értékelje a beszélők nyelvi teljesítményét érthetőség szempontjából.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megállapítja a beszélgetőpartnereket és a beszélgetés témáját;
- » megállapítja a szöveg szándékát;
- » megért ismeretterjesztő szövegeket, reklámokat, híreket, interjúkat és tájékoztató szövegeket;
- » megállapítja a szöveg lényeges adatait (téma, ki?, hol?, mikor?, miért? stb.);
- » összefoglalja a szöveget;

- » kifejti véleményét a szövegről;
- » értékeli a beszélők nyelvi teljesítményét érthetőség szempontjából.

FOGALMAK

◦ szöveg ◦ szándék ◦ téma ◦ ismeretterjesztő szöveg ◦ reklám ◦ hír ◦ interjú ◦ testbeszéd ◦ vélemény

BESZÉD

CÉLOK

A tanuló:

K: használja az udvariassági formákat (megszólítás, bemutatkozás, köszönés, elköszönés);

KC (1.1.1.1)

K: tudjon részt venni különböző, életkorának és érdeklődési körének megfelelő kommunikációs helyzetekben, biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben;

KC (1.1.5.1 | 1.3.4.2)

K: fejlessze a gondolatok és érzelmek érthető és hatékony szóbeli közlésének képességét;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon kérést, tudakozódást, köszönetet, gratulációt, együttérzést kifejezni, elnézést és bocsánatot kérni, egyetértést vagy egyet nem értést kifejezni, véleményt nyilvánítani és meghallgatni, tartsa tiszteletben mások véleményét;

KC (2.1.2.1)

K: tudjon mesélni valós, filmes és olvasmányélményeiről, jövőbeli terveiről, kívánságairól, időszerű eseményekről;

K: legyen képes kiselőadást készíteni előre megadott témában (pl. ismerős és ismert személy bemutatása; táj és település bemutatása, folyamatleírás, film- és könyvismertető);

K: tudjon információkat gyűjteni nyomtatott szövegekből, az internetről, különböző személyektől;

KC (4.1.3.1 | 5.2.4.2)

K: a közlési szándéknak megfelelően törekedjen az érthető beszédre, a helyes szó- és mondathasználatra, a regionális köznyelv használatára, a megfelelő tempóra, a szünettartásra, a kiejtésre, a hangsúlyozásra és a hanglejtésre;

K: törekedjen a szóhasználat és a testbeszéd összehangolására;

K: értékelje saját és társai szereplését.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » használja az udvariassági formákat (megszólítás, köszönés, bemutatkozás);
- » részt vesz különböző, életkorának és érdeklődési körének megfelelő beszédhelyzetekben;
- » szóban megfogalmazza gondolatait és érzelmeit;

- » **tud kérést**, tudakozódást, **köszönetet**, **gratulációt** kifejezni, **bocsánatot kérni**, **véleményt** nyilvánítani és **meghallgatni**, **tiszteletben tartva** mások **véleményét**;
- » **tud mesélni valós és olvasmányélményeiről**, jövőbeli terveiről és időszerű eseményekről;
- » **szóban bemutat személyt**, ismertet könyvet/filmet;
- » tud információkat gyűjteni nyomtatott szövegekből, az internetről, különböző személyektől;
- » érthetően beszél, törekszik a regionális köznyelv használatára.

FOGALMAK

- szöveg
- kiselőadás
- személyleírás
- könyvismertető
- vélemény
- információkeresés
- regionális köznyelv
- filmismertető

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az olvasás és a szövegértés mindennapjaink állandó, szükségszerű és kikerülhetetlen velejárója: ez a tanulás alapfeltétele, hiszen segítségével tanulunk, művelődünk, tájékozódunk stb. A szövegértés tervszerű és folyamatos gyakorlás révén valósul meg, aminek nélkülözhetetlen feltétele a biztos olvasástechnikai jártasság.

A tanulók életkoruknak megfelelő magánéleti, hivatalos, publicisztikai és ismeretterjesztő szövegek hangos és néma olvasásával fejlesztik olvasástechnikájukat és olvasásértési készségüket. Ismeretterjesztő szövegek kapcsán a hangos olvasást is gyakorolják.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A szövegértés az alapja a tanulásnak, a kikapcsolódásnak, a személyes fejlődésnek, és ez ad eszközt a fiataloknak ahhoz, hogy kompetensen és aktívan vegyenek részt a saját közösségük és a társadalom tagjaival folytatott kommunikációban.

A harmadik szakaszban a tanulók a globális értés mellett fejlesztik az adatok és információk keresésének és értelmezésének képességét, valamint a kritikai olvasást (szövegre való reflektálás) is.

OLVASOTT SZÖVEGEK ÉRTÉSE

CÉLOK

A tanuló:

K: gyakorolja az olvasási stratégiák alkalmazását;

K: olvasson és tudjon értelmezni érdeklődésének és életkorának megfelelő elbeszélő, leíró és ismeretterjesztő szövegeket, ismertetéseket (pl. film, könyv...), kritikusan értékelje a megjelenített fenntarthatósági kérdéseket;

KC (2.1.1.1)

K: olvasson és tudjon értelmezni folyamatos magánéleti és hivatalos szövegeket: magán- és hivatalos levelet, kérvényt, önéletrajzot, pályázatot;

K: olvasson és tudjon értelmezni nem folyamatos szövegeket, pl. plakátot, szórólapot, időjárás-jelentést, színlapot, programajánlót, reklámot;

K: tudjon egyszerűbb táblázatról és grafikonról adatokat leolvasni;

K: olvasson és tudjon értelmezni publicisztikai szövegeket: hírt, hirdetést, interjút;

K: állapítsa meg a szöveg szándékát, feladóját és címzettjét, valamint a lényeges adatokat (téma, ki?, hol?, mikor?, miért?, hogyan? stb.);

K: fejtse ki véleményét a szövegről (érthetőség, érdekesség, hitelesség szempontjából);

K: fejlessze a szövegértési képességét különböző technikák és módszerek által;

K: tudjon elektronikus és nyomtatott szótárak segítségével ismeretlen szavakat megmagyarázni;

KC (4.1.1.1)

K: önállóan alkalmazza a szövegértés alapvető eljárásait;

K: kritikusan értékelje az adatok, információk és digitális tartalmak megbízhatóságát;

KC (4.1.2.1)

K: fejlessze a kritikai olvasási készségét.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megért életkorának megfelelő elbeszélő és leíró szövegeket (ismertetést);
- » megért életkorának megfelelő magánéleti és hivatalos szövegeket (levelet, pályázatot);
- » megért életkorának megfelelő nem folyamatos szövegeket (plakátot, szórólapot, időjárás-jelentést, programajánlót, reklámot);
- » megállapítja a feladót és a címzettet, valamint a szöveg szándékát;
- » az olvasott szövegből kikeresi a lényeges adatokat;
- » kifejti véleményét a szövegről;
- » egyszerűbb táblázatról és grafikonról leolvas adatokat;
- » meg tud oldani szövegértési feladatokat.

FOGALMAK

- szöveg ◦ feladó ◦ címzett ◦ szándék ◦ téma ◦ elbeszélő szöveg ◦ leíró szöveg ◦ plakát ◦ szórólap
- magánlevél ◦ hivatalos levél ◦ kérvény ◦ önéletrajz ◦ hír ◦ interjú ◦ grafikon ◦ pályázat

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az anyanyelvi nevelés kiemelt célja a szóbeli és az írásbeli szövegalkotási képesség fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók a mindennapi kommunikációs helyzetekben tisztában legyenek a szöveg funkciójával, a címmel és a kommunikációs helyzettel, hogy tudjanak alkalmazkodni a különböző címzettekhez, illetve kommunikációs helyzetekhez.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A harmadik nevelési-oktatási szakaszban folytatódik az írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése. A tanulók egyre igényesebb és terjedelmesebb magánéleti, hivatalos és publicisztikai szövegeket alkotnak, már digitális eszközökkel is. A szövegalkotási készséggel egyidőben fejlesztik helyesírási és pragmatikai készségüket is.

KC (1.3.3.1) **KC** (1.3.4.1) **KC** (2.1.2.1) **KC** (3.1.3.2) **KC** (4.1.1.1) **KC** (4.1.2.1) **KC** (5.1.4.1) **KC** (1.1.1.1)

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ALKOTÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: tudjon kitölteni különböző, számára aktuális és fontos papíralapú és elektronikus nyomtatványokat (kérdőív, postai nyomtatványok, regisztrációs űrlap);

KC (1.1.1.1)

K: tudjon különböző, számára aktuális és fontos magánéleti, valamint hivatalos szövegeket (magánlevél, hivatalos levél, önéletrajz, hirdetés, ismertető) alkotni;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon elbeszélő fogalmazást írni, alkalmazza a hármas tagolást;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon személy-, tárgy- és helyleírást készíteni, jellemzést írni, alkalmazza a hármas tagolást;

KC (1.1.1.1)

K: tudjon egyszerű hírt és interjút írni;

K: tudjon a szövegalkotáshoz gondolattérképet és vázlatot készíteni;

K: tudjon a szövegalkotáshoz anyagot gyűjteni nyomtatott szövegből, az internetről, különböző személyektől;

KC (4.1.3.1 | 5.2.4.2)

K: ismerje a hivatkozási és forrásmegjelölési gyakorlatokat;

KC (4.2.2.1)

K: szövegalkotáskor ügyeljen a szöveg nyelvi megformálására, tagolására, a megfelelő szóhasználatra és a helyesírásra;

K: tudja szövegeit digitális formában is megszerkeszteni;

KC (4.1.3.1 | 4.3.2.1)

V: *tanári és/vagy tanulótársi visszajelzés alapján kézikönyvek segítségével tudja kijavítani nyelvi, helyesírási és szerkezetbeli hibáit;*

KC (5.2.4.2)

K: tudja értékelni saját és társai szövegét.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » **ki tud tölteni papíralapú és elektronikus nyomtatványokat** (pl. regisztrációs űrlapot);
- » **tud a szövegalkotáshoz gondolattérképet és vázlatot készíteni;**
- » **tud magán- és hivatalos levelet, korszerű önéletrajzt írni;**
- » **tud elbeszélő fogalmazást írni,** betartva a hármas tagolást;
- » **tud személy-, tárgy-leírást és jellemzést írni,** betartva a hármas tagolást;
- » tud egyszerű hírt és interjút írni;
- » tud a szövegalkotáshoz anyagot gyűjteni nyomtatott szövegből és az internetről;
- » ismeri és alkalmazza a hivatkozási és forrásmegjelölési normákat;
- » számítógépes szövegszerkesztővel megformálja a szövegét.

FOGALMAK

◦ nyomtatvány ◦ magánlevél ◦ hivatalos levél ◦ önéletrajz ◦ hirdetés ◦ ismertető ◦ hír ◦ interjú ◦ elbeszélő fogalmazás ◦ leírás ◦ anyaggyűjtés ◦ forrás ◦ vázlat ◦ személyleírás ◦ tárgyleírás ◦ űrlap

ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma keretében a tanulók a nyelvi szintek grammatikájának tárgyalása során elsajátítják az igényes nyelvhasználathoz szükséges nyelvtani ismereteket, fejlesztik nyelvhelyességi, helyesejtési és helyesírási készségüket. Tudatosítják a (muravidéki) magyar nyelvjárás és a köznyelv közti eltéréseket, igyekeznek a beszédhelyzetnek megfelelően használni az egyes nyelvváltozatokat. Megismerik a nyelvek státuszát Szlovéniában és az EU-ban, ismereteket szereznek a határon túli és a diaszpórában élő magyar közösségekről. Megfigyelik a magyar és a szlovén nyelv találkozásából eredő nyelvi jelenségeket, ezeket igyekeznek a megfelelő nyelvhasználati szintérre (informális nyelvi szituáció) korlátozni, formális szituációban pedig a (helyi) köznyelvi formával helyettesíteni. A nyelvek közti különbségek és hasonlóságok tudatosítása mentén fejlesztik a más nyelven beszélők iránti toleranciát.

A NYELVEK STÁTUSZA ÉS SZEREPE

CÉLOK

A tanuló:

- K:** ismerje a szlovén, a magyar és az olasz nyelv státuszát Szlovéniában;
- K:** szerezzen ismereteket a jelentősebb magyar kisebbségekről és a magyar diaszpóráról;
- K:** ismerje az Európai Unió intézményrendszerének nyelvpolitikáját;
- K:** tudatosítsa, hogy az anyanyelv megőrzése mellett fontos más nyelveket is tanulni;
- K:** ismerje fel és érezze át a nyelvi és nyelvváltozatbeli tolerancia jelentőségét a mindennapi életben, törekedjen a toleráns magatartás kialakítására.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » ismeri a szlovén, a magyar és az olasz nyelv státuszát Szlovéniában;
- » ismeretekkel rendelkezik a jelentősebb magyar kisebbségekről.

A MAGYAR NYELV EREDETE ÉS TAGOLÓDÁSA, NYELVI INTERFERENCIÁK

CÉLOK

A tanuló:

- K:** szerezzon ismereteket a magyar nyelv eredetéről és rokonságáról;
- K:** tudatosítsa a nyelvjárás és a köznyelv közti eltéréseket, felismerve a nyelvjárás hozzáadott értékét;
- K:** formális iskolai beszédhelyzetekben törekedjen a köznyelv használatára;
- K:** tudatosítsa, hogy a szleng és a más nyelvekből átvett kifejezések csak szűk nyelvhasználati szintéren használhatók;
- K:** tanári irányítással figyelje meg a magyar és a szlovén nyelv találkozásából eredő tipikus nyelvi hibákat, azokat igyekezzen megfelelő formával helyettesíteni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » ismeri a magyar nyelv eredetét;
- » többnyire a (regionális) köznyelvet használja;
- » **tanári segítséggel felismeri és kijavítja a leggyakoribb tájnyelvi és nyelvhelyességi hibáit;**
- » **felismeri a leggyakoribb kontaktusnyelvi másságokat, ismeri a köznyelvi változatukat.**

FOGALMAK

◦ nyelvrokonság ◦ őshaza ◦ nyelvcsalád ◦ köznyelv ◦ nyelvjárás ◦ regionális köznyelv ◦ nyelvváltozat

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 1. – HANGTAN ÉS ALAKTAN

CÉLOK

A tanuló:

K: tudja helyesen jelölni a rövid és a hosszú magán- és mássalhangzókat, valamint a j és ly betűt az életkorának megfelelő szókincsben;

K: bővítse ismereteit a hangok találkozásáról és azok helyesírásáról;

K: tudjon szóképzéssel és szóösszetétellel szavakat alkotni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» helyesen jelöli a magán- és mássalhangzók időtartamát az életkorának megfelelő alapszókincsben;

» az életkorának megfelelő alapszókincsben megfelelően jelöli a j és az ly betűt;

» ismeri és alkalmazza a teljes hasonulás és az összeolvadás törvényét;

» tud képzett és összetett szavakat alkotni.

FOGALMAK

◦ teljes hasonulás ◦ összeolvadás ◦ szóképzés ◦ képzett szó ◦ szóösszetétel

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 2. – JELENTÉSTAN ÉS SZÓFAJTAN

CÉLOK

A tanuló:

K: határozza meg az ige, főnév, melléknév, számnév, névmás, főnévi igenév, névutó, névelő, igekötő és kötőszó szófaját, ismerje fel őket szövegkörnyezetben, tudja alkalmazni a rájuk vonatkozó helyesírási szabályokat;

K: tudjon többjelentésű, rokon értelmű, azonos alakú és ellentétes jelentésű szavakat keresni;

K: fogja fel az alá- és fölérendelt fogalmak viszonyát, tudjon alapvető példákat mondani;

K: értse meg az átvitt jelentést a szövegekben;

K: ismerje fel az idegen szavakat, szótár segítségével magyarázza meg a jelentésüket;

K: ismerje a gyakoribb közmondásokat és szólásokat, valamint azok jelentését.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » meghatározza az ige, főnév, melléknév, számnév, névmás, főnévi igenév, névutó, névelő, igekötő és kötőszó szófaját;
- » tud rokon és ellentétes jelentésű szavakat keresni;
- » felismeri az alá- és fölérendeltségi viszonyt;
- » helyesen írja a jelen, a múlt és a jövő idejű, kijelentő, felszólító és feltételes módú igealakokat, valamint az igekötős igéket;
- » helyesen írja a ragos főneveket (-t, -n, -on, -ön, -ban, -ben, -ba, -be, -val, -vel);
- » helyesen írja a közneveket és a tulajdonnevek tárgyalt fajtáit;
- » helyesen írja a fokozott mellékneveket, az -s végű melléknevek -an, -en toldalékos alakjait és a főnévből -i képzővel képzett mellékneveket;
- » helyesen írja a tőszámneveket, a sorszámneveket és a törtszámneveket, alkalmazza a keltezésre vonatkozó szabályokat;
- » helyesen írja a névutókat;
- » szövegkörnyezetben megérti az átvitt jelentést;
- » felismeri az idegen szavakat, szótár segítségével megmagyarázza a jelentésüket;
- » ismeri a gyakoribb közmondásokat és szólásokat, valamint azok jelentését.

FOGALMAK

- ige
- főnév
- melléknév
- számnév
- névmás
- főnévi igenév
- névutó
- névelő
- igekötő
- kötőszó
- toldalék
- egyjelentésű szó
- többjelentésű szó
- rokon értelmű szó
- ellentétes jelentésű szó
- idegen szó
- közmondás
- szólás

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 3. – MONDATTAN

CÉLOK

A tanuló:

- K:** ismerje az egyszerű mondat fajtáit logikai minőség szerint;
- K:** ismerje a mondatrészeket és a köztük fennálló viszonyt, tudjon ágrajzot készíteni;
- K:** ismerje az alá- és mellérendelő összetett mondat fajtáit;
- K:** tudjon összetett mondatokat alkotni és átalakítani;
- K:** ismerje a mondatközi és mondatvégi írásjelekre vonatkozó szabályokat;
- K:** tudjon tartalmilag és szó szerint helyesen idézni;
- K:** tudatosítsa és alkalmazza a megfelelő szó- és mondat hangsúlyt, valamint hanglejtést.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » ismeri és megkülönbözteti az állító és a tagadó mondatot;
- » **tud mondatokat elemezni mondatrészek szerint (alany, állítmány, tárgy, hely-, idő-, mód-, állapot-, ok-, cél-, eszköz-, társhatározó, minőség-, mennyiség-, birtokos jelző)** meghatározza a köztük levő viszonyt, ágrajzot készít;
- » ismeri az alárendelő (**alanyi, állítmányi, tárgyi, hely-, idő-, mód-, ok-, cél-, eszköz-, társhatározói, minőség-, mennyiség-, birtokos jelzői mellékmondat**) és a mellérendelő összetett mondat fajtáit;
- » tud összetett mondatokat alkotni és átalakítani;
- » az összetett mondatban megfelelően használja a vesszőt, valamint a mondatzáró írásjelet;
- » helyesen írja a szó szerinti és a tartalmi idézést.

FOGALMAK

- állító mondat ◦ tagadó mondat ◦ mondatrész ◦ mondatelemzés ◦ ágrajz ◦ alany ◦ állítmány ◦ tárgy
- helyhatározó ◦ időhatározó ◦ módhatározó ◦ állapothatározó ◦ okhatározó ◦ célhatározó
- eszközhatározó ◦ társhatározó ◦ minőségjelző ◦ mennyiségjelző ◦ birtokos jelző ◦ alárendelő összetett mondat ◦ mellérendelő összetett mondat ◦ alanyi mellékmondat ◦ tárgyi mellékmondat ◦ helyhatározói mellékmondat ◦ időhatározói mellékmondat ◦ módhatározói mellékmondat ◦ okhatározói mellékmondat
- célhatározói mellékmondat ◦ eszközhatározói mellékmondat ◦ társhatározói mellékmondat
- mennyiségjelzői mellékmondat ◦ birtokos jelzői mellékmondat ◦ kapcsolatos mellérendelés ◦ ellentétes

mellérendelés ◦ választó mellérendelés ◦ következtető mellérendelés ◦ magyarázó mellérendelés ◦ szó szerinti idézés ◦ tartalmi idézés ◦ minőségjelzői mellékmondat

A NYELVI SZINTEK GRAMMATIKÁJA 4. – SZÖVEGTAN

CÉLOK

A tanuló:

K: ismerje fel a szövegekben a tartalmi (pl. szinonimák) és a grammatikai kapcsolódásokat (pl. névmások, kötőszók) gyakorlati szinten;

K: ismerje a hagyományos szöveg három szerkezeti egységét (bevezetés, tárgyalás, befejezés) és azok kisebb egységeit (bekezdések);

K: különböztesse meg a monologikus és a párbeszédesszövegeket;

K: különböztesse meg a szövegeket kommunikációs céljuk alapján.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» felismeri a szövegekben a tartalmi (szinonimák) és a grammatikai kapcsolódásokat (névmások, kötőszók);

» ismeri a hagyományos szöveg három szerkezeti egységét (bevezetés, tárgyalás, befejezés) és azok kisebb egységeit (bekezdések);

» megkülönbözteti a monologikus és a párbeszédesszövegeket;

» megkülönbözteti a szövegeket kommunikációs céljuk alapján.

FOGALMAK

◦ bevezetés ◦ tárgyalás ◦ befejezés ◦ bekezdés ◦ monologikus szöveg ◦ párbeszédesszöveg/dialogikus szöveg

FORRÁS- ÉS ESZKÖZHASZNÁLAT

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A tanulók mind az irodalmi, mind a nyelvi témákban meghatározott célok és követelmények eléréséhez különböző forrásokat keresnek, és azokban kutatnak. Kezdi ezt az iskolai könyvtárban, majd fokozatosan eljutnak a digitális térben való kereséshez is. A könyvtárakban található könyvek, kézikönyvek és egyéb nyomtatott anyagok lehetővé teszik a tárgyalta tananyag elmélyítését. A tanulók a kézikönyvek ismeretével és használatával nagyban fejleszthetik nyelvi kompetenciájukat.

Az online források, adatbázisok és digitális könyvtárak hozzáférést biztosítanak a legfrissebb információkhoz és anyagokhoz. Használatukhoz szükséges a kritikus gondolkodás és az információk értékelésének képessége. A tanulóknak meg kell tanulniuk, hogyan válasszák ki a megbízható forrásokat, és hogyan használják azokat hatékonyan a tanulásuk során.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma keretében a tanulók könyv- és könyvtárhasználati jártasságot szereznek; nyomtatott és elektronikus kézikönyvekkel (<https://www.szotar.net/egyeb/tanuloknak/> <https://diaksozotar.hu/>), nyelvi kérdéseket támogató applikációkkal (<https://helyesiras.mta.hu/>) ismerkednek; tudatosítják az anyanyelv használatának fontosságát a számítógépes és telefonos applikációk használata során; megismerik a forráshasználat etikai normáit.

NYOMTATOTT ÉS DIGITÁLIS FORRÁSOK, ESZKÖZÖK HASZNÁLATA

CÉLOK

A tanuló:

K: tudja használni a digitális könyvtári adatbázist;

K: ismerje és tudja használni a fontosabb nyomtatott és digitális egynyelvű szótárakat (értelmező szótár, helyesírási szótár, szinonimaszótár, idegen szavak szótára);

V: ismerjen és tudjon használni kétnyelvű szótárakat;

K: tudjon használni magyar nyelvvel és irodalommal kapcsolatos applikációkat, honlapokat, online nyelvi és helyesírási segédeszközöket;

K: a digitális környezetben tudatosítsa a magyar nyelv választásának előnyeit és jelentőségét;

K: tudja kiválasztani a magyar nyelvet az eszközök billentyűzetén;

K: tudjon az interneten megbízható forrásból információkat keresni;

KC (4.1.2.1)

K: ismerje és tartsa tiszteletben az etikus forráshasználat szabályait;

KC (4.3.3.1)

K: tanári irányítással ismerje meg a mesterséges intelligencia nyújtotta lehetőségeket, és azokat etikusan, a tanítási célnak megfelelően használja, felismerve a korlátokat és veszélyeket.

KC (3.1.4.2 | 4.4.3.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » tudja használni a digitális könyvtári adatbázist;
- » ismeri és tudja használni a nyomtatott és online értelmező szótárt, helyesírási szótárt és szinonimaszótárt;
- » ismeri a magyar–szlovén, szlovén–magyar szótárakat;
- » tud használni néhány online helyesírási segédeszközt;
- » **digitális környezetben ki tudja választani a magyar nyelvi beállítást;**
- » **ki tudja választani a magyar nyelvet az eszközök billentyűzetén;**
- » tud az interneten megbízható forrásból információkat keresni;
- » betartja az etikus forráshasználat szabályait.

FOGALMAK

- digitális könyvtári adatbázis ◦ digitális/online szótár ◦ értelmező szótár ◦ helyesírási szótár
- szinonimaszótár ◦ idegen szavak szótára ◦ billentyűzet ◦ nyelvválasztás ◦ forrás ◦ mesterséges intelligencia

IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS - ELŐADÁS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az irodalomtanítás egyik központi feladata az irodalmi szövegek befogadásához szükséges készségek, képességek és attitűdök kialakítása, valamint ehhez kapcsolódóan a tanulók reprodukív, produktív és kreatív szövegalkotási képességének fejlesztése. Ennek szellemében a harmadik szakaszban folytatódik a szóbeli szövegbefogadói és -alkotói képesség fejlesztése. A tanulók a téma keretében a szépirodalmi szövegek mellett azok különböző (filmes, színházi stb.) adaptációival is foglalkoznak. Mind a befogadás, mind az alkotás során fejlesztik szövegértési, szövegértelmezési és szövegelemzési készségüket.

HALLOTT IRODALMI SZÖVEGEK BEFOGADÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: fejlessze különböző hangzó forrásokból származó klasszikus és kortárs irodalmi művek befogadásának képességét;

K: fogalmazza meg a szöveg kiváltotta érzelmeit, gondolatait, véleményét;

K: állapítsa meg a hallott epikai mű témáját és mondanivalóját;

K: állapítsa meg a lírai mű hangnemét, a kifejezett érzelmet;

K: hallgassa meg és tartsa tiszteletben mások véleményét.

KC (3.3.2.1 | 2.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megállapítja az epikai mű témáját és mondanivalóját;
- » megállapítja a lírai mű hangnemét, *a benne kifejezett érzelmet*;
- » megfogalmazza a véleményét a szövegről, és azt indokolja.

FOGALMAK

◦ téma ◦ cselekmény ◦ helyszín ◦ szereplő ◦ üzenet/mondanivaló ◦ hangnem ◦ rím ◦ vers

SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN

CÉLOK

A tanuló:

- K:** foglalja össze a hallott epikai szövegek tartalmát;
- K:** előzetes felkészülés után szóban számoljon be egy általa választott irodalmi műről, szerzőről, témáról;
- K:** írja le a helyszínt, jellemezze a szereplőket;
- K:** ügyeljen a szöveg nyelvi megformálására, a pontos és megfelelő szóhasználatra;
- K:** tudjon szöveghűen memoritereket (verseket, prózai szövegeket) megtanulni és kifejezően előadni.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » összefoglalja az epikai szöveg tartalmát;
- » leírja a helyszínt, jellemzi a főbb szereplőket és azok érzésvilágát;
- » előzetes felkészülés után szóban bemutat egy általa választott irodalmi művet;
- » előzetes felkészülés után szóban bemutat egy általa választott irodalmi szereplőt, jellemzi azt;
- » szöveghűen és kifejezően elmondja a tanult memoritereket.

FOGALMAK

◦ szerző ◦ téma ◦ cselekmény ◦ helyszín ◦ szereplő ◦ tartalom ◦ kiselőadás ◦ leírás ◦ jellemzés

IRODALMI SZÖVEGEK ADAPTÁCIÓI; SZÍNHÁZ, FILM ÉS EGYÉB MÉDIA

CÉLOK

A tanuló:

K: fejlessze a színházi előadások és filmek befogadásának képességét;

K: fogalmazza meg az előadás/film kiváltotta érzéseit, benyomásait, gondolatait és véleményét, azt indokolja is meg;

KC (2.1.1.1)

K: foglalja össze az előadás/film tartalmát, cselekményét;

K: állapítsa meg a fő- és a mellékszereplőket, ismertesse tulajdonságaikat és viszonyukat;

V: hasonlítsa össze a filmet/az előadást az alapjául szolgáló irodalmi művel;

K: ismerje meg az alapvető színházi (rendező, színész, színpad, díszlet, jelmez, felvonás) és filmes (rendező, színész, forgatókönyv, filmzene, ifjúsági film) fogalmakat;

V: vegyen részt ismert szöveg dramatikus játékkal való megjelenítésében, fejlesztve azonosulási képességét.

KC (3.2.1.2)

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megfogalmazza az előadás vagy film kiváltotta gondolatait és véleményét, azt megindokolja;
- » összefoglalja az előadás vagy film tartalmát;
- » ismeri az alapvető színházi és filmes fogalmakat;
- » részt vesz egyszerű dramatizálásban.

FOGALMAK

- színházi előadás ◦ film ◦ cselekmény ◦ tartalom ◦ rendező ◦ színész ◦ színpad ◦ díszlet ◦ felvonás
- forgatókönyv

A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az irodalomtanítás egyik központi feladata az irodalmi szövegek befogadásához szükséges készségek, képességek és attitűdök kialakítása, valamint ehhez kapcsolódóan a tanulók reprodukív, produktív és kreatív szövegalkotási képességének fejlesztése. A harmadik szakaszban dominál az olvasott szövegekkel való foglalkozás, a szövegértési, szövegértelmezési és szövegelemzési készség fejlesztésével. Mindhárom műnem esetében kötelező a kortárs alkotások tárgyalása.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A 21. század első felére nagy mértékben megváltozott az irodalmi nevelésnek, azon belül az olvasásnak, azaz az irodalmi művek befogadásának a szerepe és presztízse. A mindent elárasztó képi kultúra, a digitális eszközök térnyerése elsorvasztotta a fiatalok belső fantáziáját, ezáltal visszaszorította az olvasás iránti igényt is. A felgyorsult életritmus sem kedvez az időigényes, meg-megállást, töprengést kívánó olvasásnak, így az napjainkban már nem is számít szabadidős tevékenységnek. Emellett az irodalomtanításnak megváltozott a jellege is, hiszen már nemcsak irodalmi műveltséget, hanem olyan ismeretrendszert is közvetít, olyan készségeket és képességeket is fejleszt, amelyek nagy hatással vannak a többi tantárgy tanulására és a személyiség alakulására. Ezen felül a nyelvi, kommunikációs és szociális kompetenciák, a kritikai gondolkodás és metakogníció fejlesztésében is rendkívül fontos szerepe van. Az irodalmi szövegek értelmezésének fejlesztése segíti a tanulókat a világ- és önértés folyamatában, az információk világában való eligazodásban, fejleszti a problémamegoldó képességüket, a differenciált és önálló gondolkodást, valamint a kritikai magatartás kialakítását.

A megváltozott körülmények következtében ma már a kánonhoz és a művek esztétikai megközelítésmódjához kevésbé ragaszkodó, az élményt, a személyes reagálást, a szövegértést és a szövegalkotást előtérbe helyező irodalomtanításról beszélünk, amelyben az olvasottságnak és az általános műveltségnek csökkent a szerepe.

Az általános iskola utolsó szakaszában az élményszerű, tematikusan/műfaj alapján épülő irodalomtanítás mellett, illetve helyett megjelenik az irodalomtörténeti felbontás is. A középpontban továbbra is a magyar irodalom reprezentatív művei állnak, a világirodalomból inkább csak egy-két szemelvényt ismerkednek meg a tanulók. Megtanulják az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is látni, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tartalmaival. Ebben a szakaszban kezdenek szisztematikusan ismerkedni az irodalmi műfajokkal és műfaji sajátosságokkal.

A tanulók a következő klasszikus magyar szerzők művei által nyernek betekintést a magyar irodalom történetébe: Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Arany János, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Ady Endre, Kosztolányi Dezső, József Attila, Radnóti Miklós, Szabó Magda, Kertész Imre.

A kánonirodalom mellé kerülő modern és kortárs művek az olvasási kedv fenntartását is szolgálják. A tanulók egy-egy mű alapján a muravidéki magyar irodalom néhány képviselőjét is megismerik.

Az olvasott szövegek kapcsán erősítik nemzeti identitásukat, megismernek más kultúrákat és szokásokat, fejlesztik a másosság iránti elfogadásukat.

EPIKAI SZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: alakítson ki pozitív viszonyt a könyv, illetve az olvasás iránt, tudjon nyomtatott szövegben/könyvben tájékozódni;

V: olvasson különböző forrásokból (online környezet, könyvtár...) származó szövegeket;

K: nyerjen betekintést a magyar epika történetébe néhány képviselője és műveik megismerésével, ezáltal válják fogékonnyá az életkorának megfelelő klasszikus és kortárs epikai művek befogadására;

KC (1.1.4.1)

K: tudjon életkorának megfelelő szöveget némán értőn elolvasni;

K: tudjon rövidebb epikai szöveget szöveghűen folyékonyan felolvasni, törekedve a megfelelő hangsúlyra, hanglejtésre, tempóra és szünettartásra;

K: vegyen részt az olvasottak kiváltotta élményekről folyó beszélgetésekben, röviden fogalmazza meg véleményét az olvasottakról, hallgassa meg és tartsa tiszteletben társai véleményét;

K: fogja fel a népköltészet és a műköltészet közti különbségeket;

K: ismerje meg a monda, a mítosz, a ballada, az elbeszélő költemény, a novella/elbeszélés és a regény műfaji jellemzőit, valamint az ifjúsági, a történelmi és a fantasy regény műfaját;

K: vegyen részt a szövegfeldolgozásban, oldjon meg szövegértési feladatokat;

K: állapítsa meg az illusztráció és a szöveg kapcsolatát;

K: állapítsa meg az elbeszélőt, a témát, a helyszínt és az időt, a fő- és a mellékszereplőket, jellemezze őket;

K: fogja fel a cselekmény menetét;

K: ismerje fel a művek szerkezeti felépítését, különös hangsúllyal a tetőponton és a fordulópontokon;

- K:** értse meg az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket;
- K:** különböztesse meg az elbeszélő, leíró és párbeszédes részeket;
- V:** *tegyen különbséget a szó szerinti és az átvitt jelentés között, értse meg az átvitt jelentést;*
- K:** ismerje fel a humort és az iróniát;
- V:** *tegyen különbséget a tény és a vélemény között;*
- K:** képzelje el az olvasott szöveg folytatását, más befejezését;
- K:** fejlessze a hosszabb szövegek olvasásához szükséges kitartás képességét;
- KC** (5.2.2.2)
- K:** fejlessze a különböző olvasási stratégiák alkalmazásának a képességét;
- K:** csoportosítsa az olvasott szövegeket téma, szerző vagy egyéb szempont szerint;
- K:** olvasmányai során tapasztalja meg különböző kultúrák eltérő életmódját és szokásait;
- KC** (2.3.3.1)
- V:** *fejlessze a multimodális szövegek olvasásához szükséges stratégiákat;*
- K:** tudja korban/időrendben elhelyezni a tanult szerzőket;
- V:** *az olvasott műveket, illetve műrészleteket jelenítse meg dramatizációval, mozgással.*

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » **tud tájékozódni a könyvekben (cím, tartalomjegyzék, fejezetek);**
- » **tud életkorának megfelelő szöveget némán értőn elolvasni;**
- » **tud rövidebb szöveget** megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel és *tempóval* szövegűen folyékonyan **felolvasni;**
- » **röviden megfogalmazza olvasmányélményét** és véleményét az olvasottakról, *azt indokolja;*
- » megállapítja a szöveg eredetét, döntését megindokolja;
- » **ismeri** a ballada, az elbeszélő költemény, az **elbeszélés és a regény műfaji jellemzőit**, meghatározza a műfajukat;
- » ismeri az ifjúsági, a történelmi és a *fantasy regény* műfaji jellemzőit;
- » **megoldja a szövegfeldolgozás írásbeli feladatait;**
- » megállapítja az illusztráció és a szöveg kapcsolatát;
- » **megállapítja** az elbeszélőt, a témát, **az egyértelműen megjelölt helyszínt és időt;**

- » jellemzi a szereplőket;
- » **felfogja a cselekmény menetét**, és ezt bizonyítja is (pl. sorrendbe állítással);
- » felismeri a művek szerkezeti felépítését;
- » megérti az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket;
- » megkülönbözteti az elbeszélő, leíró és párbeszédreszeket;
- » *értelmezi az átvitt jelentést;*
- » *különbséget tesz tény és vélemény között;*
- » elképzei az olvasott szöveg folytatását, más befejezését;
- » **az olvasott szövegeket** téma, **szerző** vagy egyéb szempont **szerint csoportosítja;**
- » időrendbe tudja sorolni a megismert szerzőket.

FOGALMAK

- népköltészet ◦ műköltészet ◦ szerző ◦ elbeszélő ◦ téma ◦ helyszín ◦ idő ◦ cselekmény ◦ tetőpont
- főszereplő ◦ mellékszereplő ◦ jellemzés ◦ illusztráció ◦ ballada ◦ elbeszélő költemény ◦ novella
- elbeszélés ◦ regény ◦ epika ◦ ifjúsági regény ◦ történelmi regény

DRÁMAI SZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: életkorának megfelelő klasszikus és kortárs drámai szövegekkel fejlessze a drámai szövegek befogadásának a képességét;

KC (1.1.4.1)

K: vegyen részt a szöveg kiváltotta érzelmekről, gondolatokról folyó beszélgetésben, röviden fogalmazza meg véleményét az olvasottakról, hallgassa meg és tartsa tiszteletben társai véleményét;

KC (3.3.2.1 | 2.4.2.1)

K: állapítsa meg a cselekmény helyét és a szereplők közti viszonyt (segítő, hátráltató/akadályozó);

K: fogja fel a drámai szöveg cselekményét, szerkezetét és a konfliktust;

K: ismerje a drámai szövegek jellemzőit (párbeszéd, rendezői utasítások);

K: tegyen különbséget a tragédia és komédia között;

K: az olvasott műveket, illetve műrészleteket jelenítse meg dramatizációval, mozgással, árnyjátékkal;

K: fejlessze az önkifejezés és a kreativitás képességét (a szöveg folytatása, más befejezése).

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

» megállapítja a drámai mű cselekményének helyét, idejét, a konfliktust és a szereplők közti viszonyt;

» megállapítja a drámai szöveg cselekményét, és ezt egy választott módon bizonyítja;

» ismeri a drámai szöveg jellemzőit (párbeszéd, rendezői utasítások);

» megkülönbözteti a tragikumot és a komikumot.

FOGALMAK

◦ dráma ◦ tragédia ◦ komédia ◦ cselekmény ◦ konfliktus ◦ párbeszéd ◦ rendezői utasítás

LÍRAI SZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA

CÉLOK

A tanuló:

K: nyerjen betekintést a magyar líra történetébe néhány képviselője és műveik megismerésével, és ezáltal váljék fogékonnyá az életkorának megfelelő klasszikus és kortárs lírai művek befogadására;

KC (1.1.4.1)

K: különböztesse meg a verset a prózától;

K: különböztesse meg a nép- és a műköltészeti alkotásokat, ismerje a főbb sajátosságait;

K: fogalmazza meg a vers kiváltotta gondolatait és érzéseit;

K: ismerje fel a vers középpontjában álló gondolatot, illetve hangulatot, érzelmet;

K: határozza meg a versek fajtáját témájuk alapján (tájéleíró, szerelmi, forradalmi);

K: ismerje a dal, a himnusz, az óda és az elégia műfaji jellemzőit;

K: ismerje a szabadvers és a képvers sajátosságait;

K: ismerje fel a versszakot, a verssort, a (páros, kereszt-, ölelkező és fél-) rímet;

K: ismerje fel a költői képeket (költői jelző, hasonlat, megszemélyesítés, metafora), a szimbólumot és egyes alakzatokat (ismétlés, refrén, ellentét, fokozás, költői kérdés, alliteráció), tudja azokat értelmezni;

K: fejlessze a hangos (kifejező) olvasás képességét;

K: fejlessze a kreatív önkifejezés (pl. rímalkotás, versírás, versátírás) képességét.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » sajátosságaik alapján **megkülönbözteti a nép- és a műköltészeti alkotásokat;**
- » **megfogalmazza a vers kiváltotta gondolatait** és érzéseit;
- » **megállapítja a vers középpontjában álló gondolatot,** illetve **hangulatot;**
- » meghatározza a versek fajtáját témájuk alapján (tájéleíró, szerelmi, forradalmi);
- » **ismeri a dal, a himnusz** és az óda műfaji jellemzőit, meghatározza a műfajukat;
- » *ismeri a szabadvers sajátosságait;*
- » felismeri a képverset;
- » **felismeri a versszakot és a verssort;**

» felismeri a páros, a kereszt- és a félrímet, a költői jelzőt, a hasonlatot, a megszemélyesítést, a metaforát, a szimbólumot, az ismétlést, a refrént, az ellentétet, a költői kérdést;

» rímelő szavakat, *rövid versecskét* ír.

FOGALMAK

◦ líra ◦ vers ◦ kortárs ◦ népköltészet ◦ műköltészet ◦ tájleíró vers (költemény) ◦ szerelmi vers ◦ forradalmi vers ◦ dal ◦ himnusz ◦ óda ◦ szabadvers ◦ képvers ◦ versszak ◦ verssor ◦ páros rím ◦ keresztírím ◦ félrím ◦ költői jelző ◦ hasonlat ◦ megszemélyesítés ◦ metafora ◦ ismétlés ◦ refrén ◦ költői kérdés ◦ ellentét

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A szövegbefogadói képességgel párhuzamosan fejlesztjük a szövegalkotói képességet is. A tanulók a megismert irodalmi szövegek mentén klasszikus szövegfajtákat (elbeszélés, leírás, jellemzés) alkotnak, és fejlesztik kreatívírás-készségüket. A befogadáshoz hasonlóan itt is dominál az epika, de a lírai és drámai szövegek írására is lehetőséget kell adni.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS

CÉLOK

A tanuló:

K: röviden fogalmazza meg olvasmány-, színházi és filmélményét, az általa kiváltott érzelmeit, fejtse ki a véleményét;

K: foglalja össze az olvasott irodalmi szövegek, illetve adaptációik tartalmát;

K: mutassa be a helyszínt, jellemezze a szereplőket;

K: mesélje el a cselekményt valamelyik szereplő nezőpontjából;

K: írja meg a történet általa elképzelt előzményét;

K: folytassa a történetet, írjon más befejezést az olvasott/hallott/látott műhöz;

K: írjon fiktív naplót, levelet valamely szereplő nevében, készítsen fiktív interjút valamely hőssel;

K: készítse el epikai szöveg dramatizált (párbeszédese) változatát;

V: írjon át olvasott verset (pl. rímek cseréje, szavak helyettesítése emotikonokkal, Lackfi-féle átköltés);

V: más módon fejlessze kreatívírás-készségét;

K: írásművéhez készítsen gondolattérképet/vázlatot;

K: ügyeljen a szöveg nyelvi megformálására, tagolására, a pontos és megfelelő szóhasználatra, a helyesírásra;

K: számítógépes alkalmazások segítségével szerkessze meg és mutassa be az írásművét;

K: értékelje saját és társai szövegét;

K: tanári felszólításra kézikönyvek segítségével javítsa ki a hibáit;

V: vegyen részt hagyományos vagy digitális iskolaújság szerkesztésében.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » megfogalmazza olvasmány-, színházi és filmélményét;
- » megfogalmazza a véleményét a szövegről;
- » összefoglalja az irodalmi szöveg tartalmát;
- » bemutatja a helyszínt, jellemzi a főbb szereplőket;
- » a cselekményt valamelyik szereplő nézőpontjából meséli el;
- » folytatja, illetve befejezi a történetet;
- » fiktív levelet és naplót ír;
- » epikai szöveget dramatizál (párbeszédessé alakít).

FOGALMAK

- jellemzés ◦ bekezdés ◦ bevezetés ◦ tárgyalás ◦ befejezés ◦ fiktív levél ◦ helyszín ◦ szereplő
- dramatizálás ◦ véleménykifejtés ◦ nézőpont ◦ gondolattérkép ◦ vázlat ◦ napló

HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KULTÚRA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A témakör célja, hogy a tanulókat bevezesse az egyetemes magyar kultúra szerteágazó és sokszínű világába, ezen belül az ünnepek, a hagyományok, a helyi és nemzeti értékek, a népművészet és művelődéstörténet ismeretébe. A tanulók megismernek néhány kimagasló magyar hírességet, pl. Nobel-díjasokat, feltalálókat.

A témakör lehetőséget kínál az egyetemes magyar és muravidéki értékek felfedezésére, valamint arra, hogy a tanulók a környezet értékeit tisztelő és megóvó magatartást alakítsanak ki, továbbá fejlesszék szociális kompetenciájukat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai többnyire bizonyos napokhoz, eseményekhez (pl. tevékenységi napok, iskolai ünnepélyek) kötődnek, és részben nem hagyományos tantermi formában valósulnak meg. A harmadik szakaszban (az előző szakasz tartalmait is beleértve) október 23., a magyar kultúra napja, a magyar költészet napja, a magyar nyelv napja, Zala György munkássága, Gálics István életműve, a hetési szoknyásharang, a pártosfalvi kastély, a Gergely-járás tárgyköre tárgyalandó.

HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS KULTÚRA

CÉLOK

A tanuló:

- K:** ismerje meg a magyar hagyományokat, külön hangsúllyal az ünnepekhez kötődőket;
- K:** ismerje meg a magyar nemzeti ünnepeket és azok jelentőségét;
- K:** ismerje meg a magyarsághoz kötődő fontosabb jeles napokat;
- K:** ismerjen meg néhány híres magyar tudóst, zeneszerzőt, képzőművészt, sportolót;
- K:** ismerje a hungarikum fogalmát, ismerjen meg néhány magyar értéket;

K: ismerjen meg néhány helyi magyar értéket;

K: alakítson ki pozitív viszonyt az örökségek és az értékek iránt;

K: vegyen részt különböző magyar jellegű eseményeken, rendezvényeken.

KÖVETELMÉNYEK

A tanuló:

- » ismeri a fontosabb magyar hagyományokat;
- » **ismeri a magyar nemzeti ünnepeket;**
- » ismer néhány hungarikumot;
- » **ismer néhány helyi magyar értéket;**
- » pozitív viszonyt alakít ki az örökségek és az értékek iránt;
- » részt vesz magyar jellegű eseményeken, rendezvényeken.

FOGALMAK

- hagyomány
- nemzeti ünnep
- magyar költészet napja
- magyar kultúra napja
- magyar nyelv napja
- hungarikum
- magyar értéktár
- muravidéki magyar értéktár

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

HALOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

HALLOTT NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÉRTÉSE ÉS ALKOTÁSA

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK OLVASÁSA ÉS ÉRTÉSE

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

NEM MŰVÉSZI SZÖVEGEK ÍRÁSBELI ALKOTÁSA

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

ISMERETEK A NYELVRŐL ÉS AZ ANYANYELVRŐL

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

IRODALMI SZÖVEGEK ÉS ADAPTÁCIÓIK MEGHALLGATÁSA, MEGTEKINTÉSE; SZÓBELI SZÖVEGALKOTÁS ÉS -ELŐADÁS

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

A BEFOGADÓKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE IRODALMI SZÖVEGEK OLVASÁSÁVAL

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

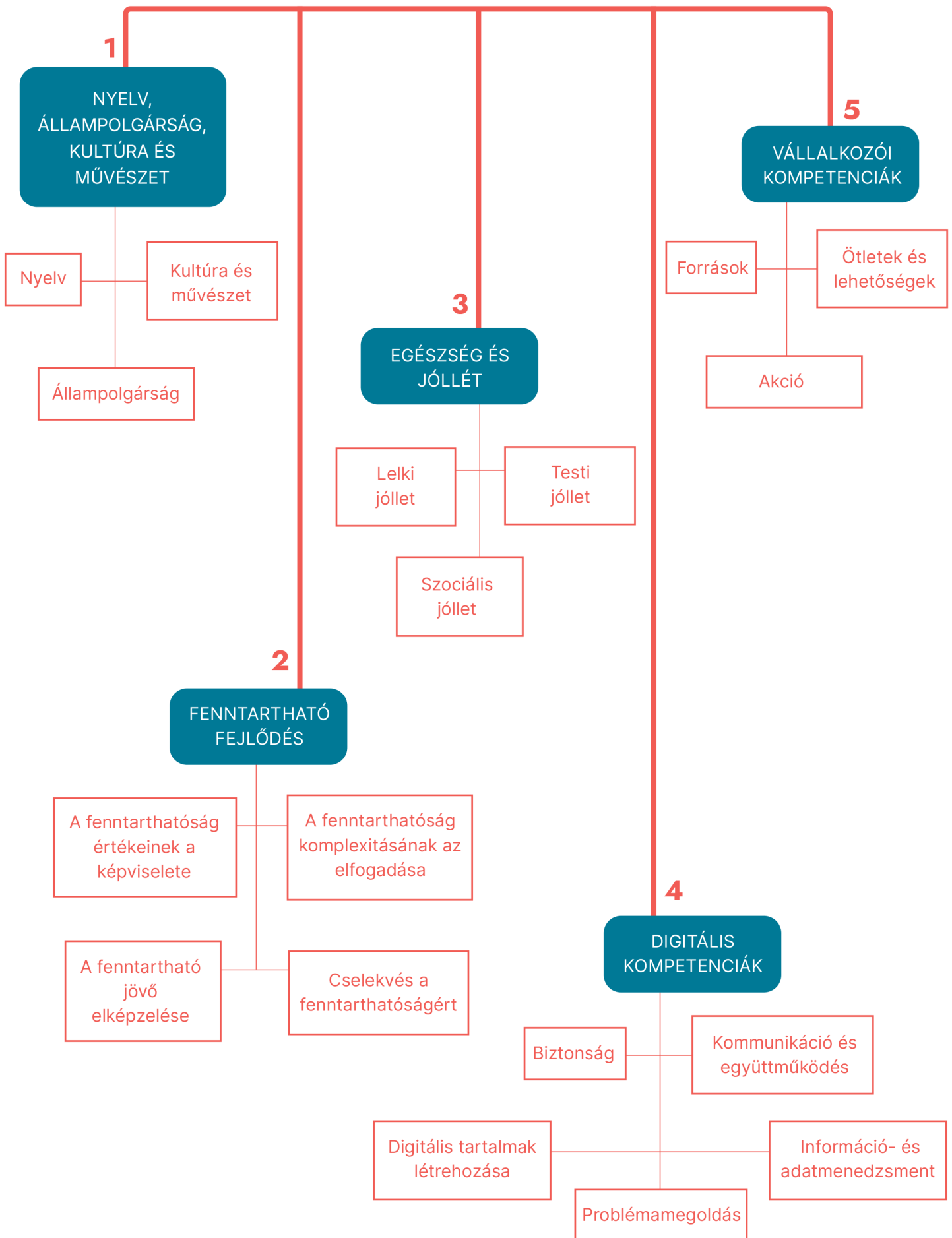
ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS IRODALMI SZÖVEGEK MENTÉN

Pisnjak, M. [et al.] (2011) Kétnyelvű általános iskola. Magyar nyelv mint anyanyelv. Tanterv. Ministrstvo za šolstvo in šport. ZRSŠ. Ljubljana.

MELLÉKLETEK

A KÖZÖS CÉLOK TERÜLETEINEK KULCS-CÉLJAI

1 /// NYELV, ÁLLAMPOLGÁRSÁG, KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BÉEPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 NYELV

1.1.1 Szakszövegek	1.1.1.1 Fejlessze a különböző szövegtípusokban (dolgozat, poszter, összefoglaló, leírás, beszélgetés stb.) való kifejezőkészségét az egyes tantárgyaknál.
1.1.2 Szaknyelv	1.1.2.1 Legyen tisztában azzal, hogy az egyes tantárgy tartalmainak az elsajátítása egyben a tantárgy szaknyelvi terminológiájának az elsajátítását is jelenti, azaz a nyelv tanulását a fogalmak és a logikai összefüggések szintjén. 1.1.2.2 Fejezze ki magát a tantárgy megfelelő terminológiájának a használatával, ügyelve a szaknyelvhasználat megfelelő szóbeli és írásbeli szintjére.
1.1.3 A nyelv mint rendszer univerzális leírása	1.1.3.1 Minden tantárgynál legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel, ezt vegye figyelembe az idegen nyelvű anyagok, a fordítóprogramok, a nagy nyelvi modellek, az automatikusan lefordított weboldalak stb. használatakor is. 1.1.3.2 Fogja fel, hogy a különböző nyelveket hasonló módon írhatjuk le; ezért a tanítási nyelvi órákon szerzett ismereteket alkalmazza az idegennyelv-oktatásban, és fordítva: legyen képes összehasonlítani a tanult nyelveket, és azonosítani a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket.
1.1.4 Az olvasás fontosságának a tudatosítása	1.1.4.1 Minden tantárgynál rendszeresen olvasson, változatos olvasmányokat válasszon, azokat értse meg, alaposan elemezze, és kritikusan értékelje.
1.1.5 A nyelv és az erőszakmentes kommunikáció	1.1.5.1 A kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze.

1.2 ÁLLAMPOLGÁRSÁG

1.2.1 Az emberi jogoknak és kötelességeknek az állampolgári etika alapvető értékeként és alapjaként való ismerete és elfogadása	1.2.1.1 Az emberi jogokat közös európai és alkotmányosan meghatározott értéként és etikai keretként ismerje fel, értse meg és fogadja el. 1.2.1.2 Fogja fel, hogy az emberi jogok egyetemesek és feltétel nélküliek, továbbá azt, hogy a szabadság és az egyenlőség értékeit érvényesítik. 1.2.1.3 Fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartjuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét. 1.2.1.4 Fogja fel és fogadja el, hogy mások egyenlő jogai tiszteletben tartásának a kötelessége önmagában véve kötelesség (nem csupán egyéni érdekből származó jog). 1.2.1.5 Az emberi jogokat és kötelességeket úgy értelmezze és fogadja el, mint az emberi méltóság, a méltányosság, az igazság, a törvényesség, a tulajdon, a megkülönböztetésmentesség és a tolerancia tiszteletben tartásának az értékein alapuló valamennyi állampolgár számára közös alapvető etikai (erkölcsi) normát.
1.2.2 Etikai reflexió	1.2.2.1 Ismerje fel, hogy vannak olyan erkölcsi kérdések, amelyekre nincsenek előre adott, mindenki által elfogadott válaszok. 1.2.2.2 Fejlessze az erkölcsi kérdések iránti érzékenységet, a másokkal való gondolkodás képességét azokról.
1.2.3 Együttműködés másokkal a közösségben és a közösségért	1.2.3.1 Működjön együtt másokkal a közjó elérése érdekében, tegyen és valósítson meg olyan javaslatokat, amelyek minőségi változást hoznak a közösségekben. 1.2.3.2 Saját tevékenykedése során tudatosítsa a demokratikus közösségről való gondoskodás fontosságát, valamint a közösséghez való tartozás jelentőségét saját és mások jólléte érdekében.
1.2.4 Aktív állampolgárság és politikai szerepvállalás	1.2.4.1 A politikának a kihívások közös kezelésében, jóllétünk biztosításában, a kompromisszumkeresésben és a konfliktuskezelésben betöltött pozitív jelentőségét felismerve, ismerje meg a demokratikus politikai szerepvállalás különböző formáit, és kapcsolódjon be az emberek életét befolyásoló politikai folyamatokba.
1.2.5 A kritikus gondolkodáshoz, az aktív állampolgársághoz szükséges tudás	1.2.5.1 Az egyes tantárgyaknál szerzett tudását alkalmazva váljék kritikus és aktív állampolgárrá.

1.3 KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

1.3.1 A kultúra és a művészet befogadása, megélése és értékelése	1.3.1.1 Ösztönösen vagy tudatosan (egyénileg és csoportosan) teremtsen kapcsolatot a kultúrával, a művészettel, a művészi élménnyel és az alkotás folyamatával, felismerve ennél saját megélését, beleélve magát mások tapasztalataiba.
1.3.2 Ismerkedés a kultúrával és a művészettel	1.3.2.1 Ismerkedjen a kultúrával és a művészettel, a művészeti műfajokkal és kifejezőeszközökkel történelmi és kulturális kontextusban.
1.3.3 Önkifejezés a művészetben és a művészetben keresztül	1.3.3.1 Legyen érdeklődő, kutassa az anyagokat és a művészi nyelveket, fejezze ki magát azok segítségével, fejlessze képzelőerejét, mélyítse el és bővítsen ismereteit, nem művészeti területeken is.
1.3.4 Az alkotói folyamat, valamint a kulturális és művészeti eredmények élvezete	1.3.4.1 Lelje örömet az alkotási folyamatban, tudjon örülni saját és mások eredményeinek. 1.3.4.2 Biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit.
1.3.5 Megélem a kultúrát és a művészetet	1.3.5.1 Ápolja értéként a kultúrát és a művészeteket, mind az otthoni, mind az iskolai környezetben, járuljon hozzá az iskola kulturális központként való fejlődéséhez, a kulturális és társadalmi környezetbe való integrációjához.

2 /// FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 A FENNTARTHATÓSÁG ÉRTÉKEINEK A KÉPVISELETE

2.1.1 A fenntarthatóság értékelése	2.1.1.1 Kritikusan értékelje saját és a társadalom értékeinek a fenntarthatósághoz való viszonyát, jelenlegi képességeire és társadalmi helyzetére való tekintettel.
2.1.2 A méltányosság támogatása	2.1.2.1 Tevékenykedése során tartsa tiszteltben a méltányosság, az egyenlőség és az együttérzés etikai elveit.
2.1.3 A természet népszerűsítése	2.1.3.1 A természeti rendszerekhez való felelős hozzáállását alapozza azok összetettségének, valamint a természeti és társadalmi rendszerek kapcsolatainak a megértésére.

2.2 A FENNTARTHATÓSÁG KOMPLEXITÁSÁNAK AZ ELFOGADÁSA

2.2.1 Rendszerszintű gondolkodás	2.2.1.1 A kiválasztott problémát holisztikusan közelítse meg, figyelembe véve a környezeti, gazdasági és társadalmi szempontok összefüggéseit. 2.2.1.2 Ítélje meg az egyén és a társadalmi csoportok társadalombeli működésének, valamint a társadalom helyi, regionális, nemzeti és globális szintű működésének a rövid és hosszú távú hatásait.
2.2.2 Kritikai gondolkodás	2.2.2.1 A természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat, nézeteket és igényeket, figyelembe véve a személyes, társadalmi és kulturális háttér eredményezte különböző nézőpontokat.
2.2.3 A probléma megfogalmazása	2.2.3.1 A probléma megfogalmazásakor vegye figyelembe a probléma jellemzőit (egyértelműség, meghatározottság szempontjából) és a megoldás jellemzőit (meghatározottság, rendszerszintűség szempontjából), valamint a résztvevők bevonását.

2.3 A FENNTARTHATÓ JÖVŐ ELKÉPZELÉSE

2.3.1 Műveltség a jövőért	2.3.1.1 Ismeretei, a tudományos megállapítások és a fenntarthatósági értékek alapján értse meg és értékelje a lehetséges, valószínűsíthető és elvárt fenntartható jövőképeket (forgatókönyveket). 2.3.1.2 Értékelje az elvárt fenntartható jövő eléréséhez szükséges intézkedéseket.
2.3.2 Rugalmasság	2.3.2.1 A fenntartható jövőre törekedve vállaljon kockázatokat, a bizonytalanságok ellenére is tudjon alkalmazkodni, cselekvései során hozzon fenntartható döntéseket.
2.3.3 Kutatói szemléletmód	2.3.3.1 Komplex fenntarthatósági problémák tervezése és megoldása során alkalmazza és integrálja a különböző tudományágak ismereteit és módszereit, javasoljon kreatív és innovatív ötleteket és megoldásokat.

2.4 CSELEKVÉS A FENNTARTHATÓSÁGÉRT

2.4.1 Politikai kötelezettségvállalás	2.4.1.1 A demokratikus elveket figyelembe véve kritikusan értékelje a politikákat a fenntarthatóság szempontjából, és vegyen részt a fenntartható politikák és gyakorlatok kialakításában helyi, regionális, nemzeti és globális szinten.
2.4.2 Kollektív intézkedés	2.4.2.1 A fenntarthatóság érdekében tett erőfeszítései és intézkedései során vegye figyelembe a demokratikus elveket, aktívan és elkötelezetten (konstruktívan) működjön együtt másokkal.
2.2.3 Egyéni kezdeményezés	2.4.3.1 Legyen tisztában saját lehetőségeivel és felelősségével a fenntartható cselekvés és fellépés terén, egyéni, kollektív és politikai szinten.

3.1 LELKI JÓLLÉT

3.1.1 Öntudatosság	<p>3.1.1.1 Érzékelje és ismerje fel saját megéléseit (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) és saját viselkedését.</p> <p>3.1.1.2 Tapasztalatai révén értse meg saját megélése szempontjainak (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) az összefüggéseit különleges helyzetekben (pl. amikor sikert vagy kudarcot él át a tanulásban és a szociális kapcsolatokban).</p>
3.1.2 Önirányítás	<p>3.1.2.1 Legyen képes irányítani/kezelné saját észlelését és viselkedését (pl. stresszes tanulási és szociális helyzetekben).</p> <p>3.1.2.2 Fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését.</p> <p>3.1.2.3 Hatékonyan kezelje a bizonytalanságot és a komplexitást.</p> <p>3.1.2.4 Hatékonyan kezelje és szervezze meg a tanulási időt és a szabadidőt.</p>
3.1.3 Célok kitűzése	<p>3.1.3.1 Azonosítsa saját érdeklődési körét, tulajdonságait, erősségeit és gyengéit, ennek megfelelően tervezze meg rövid és hosszú távú (szellemi, fizikai, szociális és tanulási) céljait.</p> <p>3.1.3.2 Kövesse nyomon a tervezett célok elérését és változását.</p> <p>3.1.3.3 Fejlessze az elkötelezettségnek és a kitartásnak, valamint a jutalmazás késleltetésének a képességét.</p>
3.1.4 Rugalmas gondolkodásmód	<p>3.1.4.1 Fejlessze személyes rugalmasságát, a fejlesztő gondolkodásmódot, a kíváncsiságot, az optimizmust és a kreativitást.</p> <p>3.1.4.2 Hatékonyan kezelje a proaktív gondolkodásmódot igénylő problémaszituációkat.</p>
3.1.5 Felelősség és autonómia	<p>3.1.5.1 Erősítse a felelősségtudatát és az autonómiát, óvja meg a személyes integritását.</p>

3.2 TESTI JÓLLÉT

3.2.1 Mozgás és ülés	<p>3.2.1.1 Fogja fel a napi testmozgás fontosságát az egészség és a jó közérzet szolgálatában.</p> <p>3.2.1.2 Erősítse a mozgás iránti pozitív hozzáállását.</p> <p>3.2.1.3 Végezzen különböző mozgástevékenységeket, stresszoldóként is a megterhelő mindennapokban.</p> <p>3.2.1.4 Ismerje a hosszan tartó ülés káros hatásait, alakítson ki szokásokat az ülés megszakítására és csökkentésére.</p>
3.2.2 Étrend és táplálkozás	<p>3.2.2.1 Értse meg a kiegyensúlyozott étrend fontosságát.</p> <p>3.2.2.2 Egészséges táplálkozási szokásokat alakítson ki.</p> <p>3.2.2.3 Pozitív hozzáállást alakítson ki az élelmiszerek és az étkezés iránt.</p>
3.2.3 Kikapcsolódás és pihenés	<p>3.2.3.1 Fogja fel a szellemi vagy fizikai megterhelést követő pihenés és kikapcsolódás fontosságát.</p> <p>3.2.3.2 Sajátítson el különböző relaxációs technikákat, és használja azokat, amelyek a legjobban működnek az esetében.</p> <p>3.2.3.3 Fogja fel a megfelelő alvási szokások fontosságát a hatékony fizikai és szellemi működés, valamint viselkedés szempontjából.</p>
3.2.4 Biztonság	<p>3.2.4.1 Ismerjen meg különböző, az egészségmegőrzést szolgáló védőintézkedéseket.</p> <p>3.2.4.2 Biztonságosan és felelősségteljesen járjon el, ügyelve saját és mások egészségének a megőrzésére.</p>
3.2.5 A függőség különböző formáinak a megelőzése	<p>3.2.5.1 Szerezzen ismereteket a függőség formáiról és fokozatairól, valamint arról, hogyan lehet azokat az egészséges életmód segítségével elkerülni vagy megelőzni.</p>

3.3 SZOCIÁLIS JÓLLÉT

3.3.1 Társadalmi és sokszínűségi tudatosság	<p>3.3.1.1 Tudatosítsa saját észlelését és viselkedését a másokkal való kapcsolatokban.</p> <p>3.3.1.2 Ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében.</p>
3.3.2 Kommunikációs készségek	<p>3.3.2.1 Fejlessze az aktív hallgatást, az asszertív kommunikációt, a mások iránti érdeklődést és a másokkal való törődés kifejezésének a képességét.</p>
3.3.3 Együttműködés és konfliktusmegoldás	<p>3.3.3.1 Erősítse az együttműködési képességét, valamint a tiszteletteljes és asszertív kommunikációt, az egyenlőségen alapuló minőségi kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességét az osztályban, a családban, az iskolában és a tágabb közösségben.</p> <p>3.3.3.2 Konstruktívan vegyen részt különböző típusú kapcsolatokban különböző területeken.</p>
3.3.4 Empátia	<p>3.3.4.1 Erősítse a másik nézőpontja megértésének és magáévá tételének a képességét.</p> <p>3.3.4.2 Ismerje fel az önmaga és a másik észlelése közötti határokat.</p> <p>3.3.4.3 Irányítsa a kapcsolatokban saját viselkedését, egyszerre több nézőpontot figyelembe véve.</p>
3.3.5 Proszociális magatartás	<p>3.3.5.1 Erősítse a másoknak nyújtandó segítség szükségességének a felismerését és tudatosítását.</p> <p>3.3.5.2 Ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat.</p> <p>3.3.5.3 Erősítse a társadalmi felelősségvállalást.</p>

4 /// DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK

KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMÁCIÓ- ÉS ADATMENEDZSMENT

4.1.1 Adatok, információk és digitális tartalmak keresése és szűrése	4.1.1.1 Fejezze ki információs igényét; adatokat, információkat és digitális tartalmakat keressen digitális környezetben, fejlessze személyes keresési stratégiáit.
4.1.2 Adatok, információk és digitális tartalmak értékelése	4.1.2.1 Elemesse, hasonlítsa össze és kritikusán értékelje az adatok, információk és digitális tartalmak hitelességét, megbízhatóságát.
4.1.3 Adatok, információk és digitális tartalmak kezelése	4.1.3.1 Legyen képes adatokat és információkat gyűjteni, feldolgozni, bemutatni és tárolni (mrevlemez, felhőben, pendrive-on stb.), majd azokat később előhívni.

4.2 KOMMUNIKÁCIÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

4.2.1 Interakció digitális technológiák használatával	4.2.1.1 Tudjon többféle digitális technológia használatával másokkal kommunikálni, értse a megfelelő kommunikációs eszközöket az adott helyzetben.
4.2.2 Megosztás digitális technológiák segítségével	4.2.2.1 Megfelelő digitális technológiák segítségével tudjon másokkal adatokat, információkat és digitális tartalmakat megosztani. Közvetítő szerepben működjön, és ismerje a hivatkozási és forrásmegjelölési gyakorlatokat.
4.2.3 Állampolgári részvétel digitális technológiák segítségével	4.2.3.1 Legyen képes megkeresni és használni digitális szolgáltatásokat a társadalomban való részvételhez. Keressen olyan csoportokat, amelyek az ő érdekeit képviselik, és amelyek segítségével tevékenyen változtatási javaslatokat tehet.
4.2.4 Együttműködés digitális technológiák segítségével	4.2.4.1 Legyen képes kiválasztani a közös tartalomkészítéshez szükséges digitális eszközöket, és törekedjen a tagok közti együttműködésre.
4.2.5 Netikett	4.2.5.1 A digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni.
4.2.6 A digitális személyazonosság kezelése	4.2.6.1 Hozzon létre egy vagy több digitális személyazonosságot, azokat tudja kezelni, védje meg saját jóhírért, felelősségteljesen bánjon az interneten és különböző digitális környezetekben a digitális eszközök és szolgáltatások alkalmazásával létrejött adatokkal.

4.3 DIGITÁLIS TARTALMAK LÉTREHOZÁSA

4.3.1 Digitális tartalmak fejlesztése	4.3.1.1 Különböző formátumokban digitális tartalmakat állítson elő és szerkesszen.
4.3.2 Digitális tartalmak szerkesztése	4.3.2.1 A digitális tartalmakat gazdagítsa képek, zene, videofelvételek, vizuális effektusok stb. hozzáadásával.
4.3.3 Szerzői jog és engedélyek	4.3.3.1 Ismerje a szerzői jogokat és a licenceket. Tartsa tiszteltben a szerző jogokat, és azokra megfelelően hivatkozzon.
4.3.4 Programozás	4.3.4.1 Legyen képes utasítást írní egy számítógépes rendszernek egyszerű probléma megoldásához végrehajtásához. Tudja kijavítani a program egyszerűbb hibáit.

4.4 BIZTONSÁG

4.4.1 Eszközök védelme	4.4.1.1 Eszközeit és digitális tartalmait óvja megfelelő (erős) jelszóval, szoftverrel és biztonságos kezeléssel, ne hagyja őket felügyelet nélkül nyilvános helyen stb.
4.4.2 A személyes adatok és a magánélet védelme	4.4.2.1 A digitális környezetben óvja meg személyes és mások adatait, azonosítsa a megbízható digitális szolgáltatásokat.
4.4.3 Az egészség és a jóllét védelme	4.4.3.1 Megfelelő mértékben alkalmazza a digitális technológiát, ügyelve a fizikai és lelki jóllétre, kerülve a digitális médiumok káros hatását.
4.4.4 Környezetvédelem	4.4.4.1 Legyen tisztában a digitális technológiák és használatuk környezeti hatásaival.

4.5 PROBLÉMAMEGOLDÁS

4.5.1 Technikai problémák megoldása	4.5.1.1 Azonosítsa és oldja meg a digitális eszközök működtetése és a digitális környezetek használata közben felmerülő egyszerű technikai problémákat.
4.5.2 Igények és technológiai válaszok megfogalmazása	4.5.2.1 Azonosítsa és mérje fel az igényeit, azokhoz igazodva válasszon és használjon digitális eszközöket.
4.5.3 Digitális technológiák kreatív alkalmazása	4.5.3.1 A digitális technológia segítségével hozzon létre megoldásokat és újításokat a folyamatokban és a termékekben.
4.5.4 A digitális kompetencia terén jelentkező hiányosságok felismerése	4.5.4.1 Ismerje fel a digitális kompetenciájában meglévő hiányosságokat, azokat szükség szerint jobbita és fejlessze, ezzel másokat is támogatva.

5.1 ÖTLETEK ÉS LEHETŐSÉGEK

5.1.1 Lehetőségek felfedezése	5.1.1.1 Autentikus problémákban fedezze fel a lehetőségét annak, hogy saját maga és mások számára értéket teremtsen.
5.1.2 Kreativitás és innováció	5.1.2.1 A kihívások megoldása során alkalmazza kreatív módon a tudását és tapasztalatait a jobb megoldások létrehozásában. 5.1.2.2 Vegye számba a probléma lehetséges megoldásait (ötleteit) törekedve arra, hogy értéket teremtsen mások számára.
5.1.3 Jövőkép	5.1.3.1 Alkosson jövőképet, amely tartalmazza a válaszokat arra a kérdésre, mit akar tenni a jövőben, milyenné szeretne válni, és milyen közösség kialakításához szeretne hozzájárulni.
5.1.4 Ötletek értékelése	5.1.4.1 Értékelje a megoldásokat úgy, hogy vegye figyelembe a mások jóllétét biztosító elvek szempontjait, és válassza ki a megfelelő megoldást.
5.1.5 Etikus és fenntartható gondolkodás	5.1.5.1 Ismerje fel és értékelje a döntéseinek és a cselekedeteinek a közösségre és a környezetre kiváltott hatását.

5.2 FORRÁSOK

5.2.1 Öntudat és énhatékonyosság	5.2.1.1 Azonosítsa saját kívánságait, erősségeit és hiányosságait, higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket.
5.2.2 Motiváció és kitartás	5.2.2.1 Legyen pozitív beállítottságú, magabiztos, és a kihívás megoldására összpontosítson. 5.2.2.2 Legyen kitartó az összetettebb feladatok megoldásában is.
5.2.3 Források mozgósítása	5.2.3.1 Tegyen szert az ötletektől a cselekvésig való eljutáshoz szükséges (anyagi, nem anyagi és digitális) információkra és eszközökre, azokat felelősségteljesen és hatékonyan kezelje, betartva a hatékony idő- és pénzügyforrás-használat elvét.
5.2.4 Más személyek mozgósítása	5.2.4.1 Bátorítson és motiváljon másokat a közös feladatok megoldására. 5.2.4.2 Keressen megfelelő segítséget más személytől (pl. társtól, tanártól, szakembertől stb.) vagy szakmai közösségtől. 5.2.4.3 Fejlessze az eredmények eléréséhez szükséges hatékony kommunikációs, tárgyalási, vezetői készségeket.
5.2.5 Pénzügyi műveltség	5.2.5.1 Különböző élethelyzetekben azonosítson és oldjon meg pénzügyi kihívásokat (pénzügyi eszközök forrásai, pénzkezelés, kapcsolattartás, ügyintézés pl. bankban, biztosítótársasággal és más pénzügyi intézményben, a szükséges pénzforrásokkal, kockázatokkal, valamint a hitelfelvétellel és befektetéssel, megtakarítással kapcsolatos döntések felmérése). 5.2.5.2 Felelős pénzügyi döntéseket hozzon a (személyes és közösségi) jóllét elérése érdekében. 5.2.5.3 Tegyen szert a minőségi mindennapi és szakmai élethez szükséges pénzügyi ismeretekre.

5.3 AKCIÓ

5.3.1 Kezdeményezőkézség	5.3.1.1 Vegyen részt és ösztönözzön a kihívások megoldásában, vállalva az egyéni és csoportos felelősséget.
5.3.2 Tervezés és irányítás	5.3.2.1 A problémamegoldás során tűzzön ki rövid, közép- és hosszú távú célokat, határozza meg a prioritásokat, és készítsen tervet. 5.3.2.2 Alkalmazkodjon az előre nem látható változásokhoz.
5.3.3 A bizonytalanság, kétértelműség és kockázat kezelése	5.3.3.1 Az előre nem látható helyzetekre pozitív hozzáállással és a sikeres megoldásra törekedve reagáljon. 5.3.3.2 A bizonytalanság, a kétértelműség és a kockázat csökkentése érdekében a döntéshozatal során hasonlítsa össze és elemezze a különböző információkat.
5.3.4 Másokkal való együttműködés	5.3.4.1 Működjön együtt különböző egyénekkal vagy csoportokkal. 5.3.4.2 Az esetleges vitás kérdéseket konstruktív módon oldja meg, szükség esetén kössön kompromisszumot.
5.3.5 Tapasztalati tanulás	5.3.5.1 A kihívások leküzdésével szerezzen új tapasztalatokat, és azokat vegye figyelembe a további döntések meghozatalakor. 5.3.5.2 Ítélje meg a kitűzött célok megvalósításának az eredményességét, felismerve ebben a további tanulás lehetőségét. 5.3.5.3 Ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét. 5.3.5.4 A visszajelzéseket alkalmazza a vállalkozói kompetenciája további fejlesztésében.